Ч. 196 (13.144). Львів, неділя 4. вересня 1932. Poseiłan opłata za łacono ryczałtem. Рік LIII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.



# Осіння мізерія.

З приводу відкриття нового політичного сезону у Польщі.

Львів, 2. вересня 1932.

Скінчилися політичні ферії й почався „новий сезон", але мертвечина була, є і ніщо не ворожить її швидкого кінця. Ах, правда — є одна різниця поміж польським політичним літом та політичною осінню: тоді було бодай безліч більше й менше „сензаційних" поголосок і сплетень, а тепер і їх нема, а від тих, що є, заносить цвіллю, а не сензацією. Хоч у Польщі віддавна нічого напевне не можна знати ні твердити а проте таки мабуть з усіх непевностей найпевніше є те, що ніяких поважних політ. змін не буде. Всі поголоски — оперті однаково на льогічних, що абсурдних премісах—про залицянки до парляментарної опозиції, про Падеревського і ген. Сікорського, про „поширення парляментарної Ради" уряду, всі вони замовкли, а замісць них чуємо, що — навпаки — має прийти ще дужче „скріплення курсу", з маршалом Пілсудським, як премієром нового уряду. Що правда чуємо одночасно, наче то перебудовують „дворек" маршала у Сулеювку, приготовляючи його на постійний осідок власника, — але публика не переймається уже ані перспективою нового головування маршала, ані його евентуальним відворотом в Бельведеру. Люди були байдужі, а за минуле літо геть збайдужніли.

Стверджуючи „втому мас", пос. Недзялковський впевняє на сторінках „Роботніка" („Перед осінню", 24. VIII. ц. р.), що на цю втому саме й радує володіючий санаційний табор і що саме тому навіть свідомо мовчать проводирі того табору, щоби не вносити в сіру сірину буденних злиднів, ніякого замішання та не пробуджати мас із їхньої дрімоти. Але слушно завважує лідер ППС, що навіть тоді, коли на око „нічого не діється" — життя не стоїть на місці і ніякі міркування найхитрішої політичної тактики не всилі його зупинити.

Так ось і Польща не приступає до нового політичного сезону з цілком порожніми руками. „Господарська кріза" це ніби слова вже досить банальні, але **125 міліонів дефіциту** за 4 перші бюджетові місяці (від 1. квітня по 31. липня) — це річ дуже конкретна. „Газета Варшавска" впевняє (а ендеки мають першорядних знавців фінансових і бюджетових справ), що цей дефіцит на ділі багато вищий, бо невідомо, які зобовязання остали у тому періоді незаплачені та скільки грошей „запозичено" з оборотових фондів державних підприємств і монополів. Той-же часопис вираховує („Худе літо" з 22. VIII.), що біжучому бюджетовому рокові грозить дефіцит двічі більший, ніж у мин. році, в сумі 400 міліонів золотих, і що на ту суму нема покриття. Серпень, мовляв, є найгіршим місяцем щодо доходів, зі 100 міліонового кредиту у Банку Польськім остало не лише 10 міліонів, а „зима буває ще худіша від літа". Виходить, що літній бюджетовий біланс і його осінні прогнози назв. мізерні...

Фінансову мізерію уряд старається прикрасити (бо про поважну поправу такою методою годі й казати) — більоном. При стабілізації золотової валюти висоту емісії більону („...монети з інших металів..." не золота) устійнено на суму 320 міліонів зол. Розпорядком з 29. серпня ц. р. підвищено ту суму до 396 міліонів, які дають уже 40 відсотків усього грошевого обігу в Польщі. Урядовий комунікат пояснив одночасно, що це — мовляв — ніяка замаскована інфляція, лише „пристосування до нових умовин життя", а цими новими умовинами є... зріст населення за час від реформи польської валюти...

У ділянці соціяльній маємо декрет про новий фонд на безробітних, який є новим великим посереднім податком для цілого населення. Соціяльні відносини зазначились теж цілою низкою страйків, які трохи теж перечать тезі про збайдужіння працюючих мас: якщо вони й байдужі до справ „високої політики", то далеко не байдужі до „справ шлунка". Отже відбувся страйк у варшавському маґістраті, страйкували міські робітники Львова, страйкують транспортові робітники порту Гдині й обхопив страйк увесь нафтовий промисел. З другого боку не вгаває гін промисловців до картелів, які побідно протиставляться загальній знижці цін і диктують ринкові та консументам такі ціни скартелізованих товарів, які їм до вподоби...

Та мабуть найбільше відчуває життя у Польщі літню „творчість" уряду у ділянці судівництва. Маємо аж три нові декрети: про право усувати й переносити на нижчі ступні суддів до кінця жовтня ц. р. (варшавська преса впевняє, що до того часу 300 суддів побільшить ряди емеритів), декрет про новий карний закон і про загострені наглі суди...

З таким — більше-менше — літнім білянсом і такими новинами уряд розпочинає осінній політичний сезон. Сойм збереться мабуть десь під кінець жовтня. Більшість декретів напевне мовчки затвердить, а на поважні наради над новим бюджетовим прелімінарем не буде теж (як і в минулих роках) часу. Вінценти Вітос почав уже пропаґувати ідею сецесії з польського сойму, але є річю найбільш сумнівною, щоби польська опозиція здобулася на якийнебудь рішучий крок. Бо польська опозиція є невідлучною частиною загальної польської політичної мізерії, під знаком якої починається і цей новий політичний сезон.



# „Автономісти".

(Від нашого кореспондента)

I.

В серпні 1932 р.

Сторонньому, а то ще й з-заграниці, дуже важко дізнатися, що справді є, що твориться, і що віщує той вибух бомби, який в половині місяця, вніч, на передодні свята 500-ліття обєднання Бретонії з Францією, розбив старий памятник, тій історичній події присвячений.

Щоби бодай приблизно оцінити розміри, глибину й ступінь пружности бретонського націоналізму, якому загально приписують вину того вибуху, треба би перевести довгі студії літератури і довші досліди на місці; треба би поїхати не тільки до Рен, головного міста Бретонії, а й обїхати цілу країну, знайти там звязки з усіми течіями, прислухуватися балачкам і розмовам як найбільшої скількости людей — тобто розуміти нетільки французьку мову, а й бретонську. Лише після такого вивчення відносин — ви якщо у вас є і теоретичний, політичний підклад, і психольоґічне око, і досвід заострений знанням інших молодих націоналізмів, — ви могли би висловити поважну думку про бретонський націоналізм — приблизно вірну. На таку досліду мандрівку ваш кореспондент не може собі позволити; а якби і міг таке зробити, то все таки хибувалоб йому знання бретонської мови: кому нині, поза тісним колом специялістів кельтійської фільольоґії й фолькльору, хотілось би вчитися такої мови, яка не розкриває вам дороги ні до великого письменства, ні навіть до корисної торговлі? Ця мова, кажуть, важка, граматика її ще складніша ніж у славянських мов, письменство в ній вбоге (при устній словесности дуже багатій), до ніякої поважної групи тогочасних мов вона ключа не дає — хіба до споріднених з нею кельтійських говорів і мов британської Валії (Уелса), Шкотії й Ірляндії — ось до яких дрібних останків звелося коло кельтійського мовного володіння, яке ще тому дві тисячі літ обхоплювало трохи не половину Европи: від теперішньої Еспанії й британських островів через теперішню Францію й Бельгію, південну й західню Німеччину, північну Італію, Австрію, Чехію, Угорщину, Румунію і — Галичину, принаймні Східню.

Імя Галича, як і румунського Ґалаца, виросло з того самого кельтійського корінн, що назва Галії і мабуть Галатії (в Малій Азії): ось таку старовинну назву, ще зперед славянської кольонізації, наважилася стерти з обличчя землі і з сторінок історії відроджена Річпосполита і на її місце наліпити ту назву, яку знаєте, назву, проти якої протестували навіть польські ерудити. Ця спроба — ефемерична, віримо — затоптати старовинну назву, єдиний ще вимовний слід передісторичного звязку нашої рідної землі з кельтійським світом (а яким може вяжуть нас, галицьку вітку українського племени, ще й деякі звязки крові), — спроба ця, повторяємо, з погляду духової культури і, скажімо, політичного такту достойно стоїть на тому самому рівні, на якому на іншій площині стоять східньо-галицькі події з осені 1930 р. Коли ми вже при цій темі, то ще додамо, що хто цікавивсяб питанням кельтійської експанзії в передісторичній добі, той знайде найсвіжіші висліди студій над цим питанням у виданій цього року книзі: **Henri Hubert, Les Celtes et l'expension celtique jusq'á l'époque de la Tène (Renaissance du Livre,** сторін 400). Про кельтійське племя котінів, що жило на теперішній Галицькій Землі, займаючись головно залізним промислом і платячи дань германцям з одного, сарматам з другого боку, там говориться на стор. 190—191. Там-же й відповідний цитат із Тацита.

Вертаючися до французької Бретонії (північно-західний угол Франції), слід зазначити, що тамошня кельтійська людність до деякої міри не туземна; її прадіди жили в Англії, а в теперішню свою країну вони переселилися доволі пізно, бо аж по упадку Римської Імперії, мабуть між IV-им і VI-им стол. після Хр., коли Галія вже давно була облатинщена і саме підпадала мандрівкам германських народів. До половини XV-го століття Бретонія була самостійною державою — одною з двох десятків держав, які згодом складалися на обєднану французьку державу й націю. З Францією звязалася Бретонія через подружжя своєї королевої Анни з французькими королями тому 500 років, і від того часу сини її ділили долю й недолю Франції, з блеском її Людвиків, зі славою її Наполеонів, з незрівнянним сяєвом її цивілізації. Бретонцями були Шатобріян і Ренан, тай пок. Бріян. Памятник у Рен зображував символічну сцену бретонсько-французького єднання: Бретонія-жінка на колінах перед Францією-жінкою; таку сим-

воліку бретонські патріоти вважали принижуючою для бретонської любови власної, а на самому передодні 500-літнього ювилею обєднання памятник цей, як знаєте, вилетів у повітря.

*

Хто це зробив, досі не знати. Прилюдна думка відразу вказувала на „бретонських автономістів“, як здогадних організаторів вибуху; поліція кинулась шукати винуватців, а частина її, не вижидаючи вислідів слідства, взялася пускати в світ усякі менш, або більш імовірні чутки, подекули й наклепи. Нам здається, що читачам „Діла“ буде цікаво, навіть іще не маючи провірених фактів та імен, почути голоси кількох французьких газет, зпоміж поважніших: хочби вони лише в малій части відповідали правді про подію, то все таки вони вірно віддають настрої цієї — не найменше важної — сторони Европи.

Співробітник „Журналя“, висланий на „анкету“ до Бретонії, пише між ін.: „Коли мені досі не вдалося оконечно розмотати жмутка важних звісток, які я призбирав, то все таки можу вже нині устійнити кілька точок, що досі були мрачні: передовсім, щодо подорожі Жюсета (арештований бретонський автономіст — В. П.) і щодо його стрічі з Гітлером. Жюсет відбув ту подорож не сам один, а в товаристві одного зі своїх другів, теж арештованого. Кажуть, що ця змова з Гітлером була льогічним висновком з пляну, виробленого тому три роки, на випадок війни між Францією і Німеччиною; його головні точки оці: Одна частина автономістів, вибракована зпоміж людей підчинених мобілізації, залишилась би в Бретонії і творила би т. зв. бретонську бриґаду. Бриґада ця малаб силкуватися викликати ворохобню проти Франції. Друга частина мала би перейти до Німеччини і з помічю друкованих по французьки й по бретонськи ґазет вести гарячу пропаганду серед бретонських полонених, з метою сотворити бретонські відділи в німецькій армії. Третя, мала частина перенеслась би до Швайцарії, щоби освідомлювати світ з положенням Бретонії і заступати бретонську справу перед Союзом Народів. Одначе це ще не все. Дня 25. липня ц. р. підписано, мовляв, угоду між автономістами бретонськими і ірляндськими республиканцями. На підставі цієї угоди ірляндці мали би грішми підпомогати бретонців, а в разі ірляндського повстання проти Англії бретонці мали би післати поміч до Ірляндії. Обік явних орґанізацій і ґазет бретонських є орґанізації тайні „Бретонських Братів“ і „Братів Свободи“, розгалужені по своїй країні... Є склади рушниць, бомб, тощо...“

Наводячи ці „звістки“, націоналістично-роялістична „Аксіон Франсез“ трохи скептично завважує: „Все те можливе, та воно видається нам трохи прибільшеним“.

Та послухаймо також голосу іншого дзвона.

В. П.



# Події на Поліссі.

**Польські заперечення.**

В кількох анґлійських щоденниках появилися недавно інформації про гріані події на Поліссі. В тих інформаціях містяться різні подробиці про акцію орґанів влади безпеченства, якої метою була ліквідація тих подій.

У звязку з тими інформаціями вияснюють півофіціяльно, що вісти ті неправдиві, зокремаж неправдою є, немов би на Поліссі вживано великої скількости війська для здавлення майже заворушень національного характеру і начеб-то була велика скількість жертв серед місцевого населення. Вияснення каже:

В липні ц. р. гуляло в повіті Камінь Коширський кількадесять банд, які виконували грабункові напади на жидівських купців і на прав. монастир у Мельниці. Скріплені орґани безпеки в зародку здавили діяльність банд, запобігаючи дальшим нападам і виловлюючи справців. У висліді переведеної погоні арештовано кількадесять підозрілих у бандитизмі осіб, або тих, що з ними співділали. Дві особи станули тоді перед наглим судом.

Комуністична партія взяла діяльність банд на свій рахунок, представляючи її як повстання місцевого населення проти властей і пробуючи використати акцію банд для своїх цілей.

**ЧИ ФРАНКО ПОВИНЕН МАТИ НАГРОБНИК? Хто каже, що так, нехай пішле жертву до „Центробанку“ на вкладку ч. 9003. (чекове конто ч. 143,467; дописати: „На будову нагробника Франка“).**

# Справа побуту віцемін. Бека в Стамбулі.

На засіданні румунського сенату Маноілеску спитав який звязок є між побутом у Стамбулі держ. підсекр. в м-стві закорд. справ Польщі Бека та недавно підписаним пактом неагресії із СРСР. Державний підсекретар м-ства закорд. справ Ґафенко відповів, що між тими фактами нема ніякого звязку, а віцемін. Бек підчас відпустки в Стамбулі не займався політикою.

„Курентул“ вказує на звязок подорожі Бека з польсько-більшовицьким пактом і стверджує, що Польща поспішилася з тим пактом тому, що боялася розвитку подій в Німеччині, бо Німеччина й дальше є в Союзі з СРСР. Польща рада теж поширити свій промисл у СРСР, отже — твердить Курентул — господарські інтереси взяли верх над політичними. Подорож Бека стверджує, що Польща щораз більше попадає в сферу більшовицьких інтересів, бо кемалістична Туреччина звязана військовою умовою з СРСР.

# Чи вільно нашим дітям молитись у школі в матірній мові?

**(З документів часу.)**

Odpis! Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

Okólnik № 333.

z dnia 6. sierpnia 1932 r. (0—1168/32).
W sprawie modlitwy szkolnej.

Sprawa modlitwy w szkołach przed nauką i po nauce została uregulowaną zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28. sierpnia 1920 r. № 19803/I., w którem został podany tekst modlitwy przed nauką i po nauce, zgodnie z uchwałą Zjazdu Biskupów Polskich z dnia 29. sierpnia 1919.

Wskutek zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27. maja 1932 r. № II. P—2929/32. przypominam tekst modlitwy:

**Modlitwa przed lekcjami:**

„Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas pożytkiem doczesnym i wiecznym, przez Chrystusa Pana Naszego. Amen. Marjo, Królowo Korony Polskiej, módl się za nami!“

**Modlitwa po lekcjach:**

„Dzięki Ci, Boże, za światło tej nauki. Pragnę abym nią oświecony mógł Cię zawsze wielbić i wolę Twoją wypełniać na wieki. Przez Chrystusa Pana Naszego. Amen!“

Równocześnie zwracam uwagę P. P. Dyrektorów i Inspektorów Szkolnych na obowiązek przestrzegania jakiegokolkiek samowolnego uregulowania sprawy modlitw.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego
L. Jus w. r.
p. o. Naczelnika Wydziału.

*

Повищий обіжник отримали всі народні школи, отже й утраквістичні та українські. **Що на це наші церковні власти?!**



**ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 4. ВЕРЕСНЯ 1932.**

В. НІМЧУК. 5)

# ЗА СЯНОМ.

VI.

А тепер киньмо оком на статистичні дані, що ілюструють зріст чи пак застій або й упадок українського (гр.-кат.) населення у згаданих чотирьох повітах лежайського деканату за останніх сто літ. Послуговуємося тут даними Шематизмів Перемиської Епархії, які для кращого перегляду й орієнтації наводимо за рр. 1830, 1879 (кругло 50 літ пізніше), 1913 (перед війною) і 1932. Для тих місцевостей, для яких в Шематизмі за 1932 рік не наведено даних, а тільки подано сумарично число гр.-кат. населення для кількох місцевостей разом, подаємо цифри нашого населення, зібрані нами на місці.

Нижче наведені найважніші місцевости з нашим населенням по повітам і скількість у них греко-католиків у поданих вище роках.

ПОВІТ ЛАНЬЦУТ:

| Громада: | Скількість греко-католиків у рр. 1830 | 1879 | 1913 | 1932 |
|---|---|---|---|---|
| Бриска Воля | 252 | 308 | 336 | 178 |
| Дубно | 1.591 | 1.540 | 1.564 | 2.039 |
| Ельна | 73 | 86 | 74 | 25 |
| Жухів | 511 | 410 | 420 | 432 |
| Курилівка | 615 | 450 | 558 | 596 |
| Лежайськ | 509 | 424 | 473 | 602 |
| Лукова | 74 | 84 | 137 | 157 |
| Ожанна | 563 | 420 | 445 | 489 |
| Прихоєць | 187 | 232 | 182 | 250 |
| Седлянка | 251 | 214 | 241 | 294 |
| Старе Місто | 385 | 536 | 600 | 539 |
| Язда | 50 | 84 | 49 | 30 |
| В інших громадах | 37 | 353 | 46 | 119 |
| *Разом:* | *5.099* | *5.141* | *5.125* | *5.750* |

ПОВІТ ПЕРЕВОРСЬК:

| Громада: | Скількість греко-католиків у рр. 1830 | 1879 | 1913 | 1932 |
|---|---|---|---|---|
| Бібрка | 62 | 84 | 84 | 235 |
| Вілька Буховська | 180 | 167 | 170 | 149 |
| Гориці | 185 | 165 | 207 | 317 |
| Ґженска | 202 | 47 | 100 | 73 |
| Каньчуґа | 185 | 151 | 130 | 86 |
| Кречовичі | 260 | 260 | 259 | 490 |
| Лопущка Вел. і Мала | 40 | 62 | 68 | 52 |
| Нижатичі | 148 | 210 | 296 | 152 |
| Міротин | 405 | 68 | 194 | 231 |
| Розбор | — | 178 | 379 | 352 |
| Сінків | 190 | 200 | 205 | 219 |
| Тарнавка | 410 | 530 | 930 | 997 |
| Тринча | 85 | 81 | 92 | 68 |
| Убішин | 81 | 114 | 65 | 41 |
| В ін. громадах | 72 | 151 | 127 | 208 |
| *Разом:* | *2.505* | *2.468* | *3.306* | *3.670* |

*Увага:* Парохія Гориці враз із приналежними до неї місцевостями: Воля Буховська, Тринча й Убішин належить по війні до деканату сінявського. Число гр.-кат. населення в цих чотирьох місцевостях подаємо і за р. 1932 для прозорости й повноти перегляду.

ПОВІТ РЯШІВ:

| Громада: | Скількість греко-католиків у рр. 1830 | 1879 | 1913 | 1932 |
|---|---|---|---|---|
| Біла | 490 | 811 | 869 | 885 |
| Відачів | 48 | 70 | 182 | 86 |
| Ґадлі Шкляр. | 198 | 241 | 362 | 419 |
| Заліссє | 180 | 284 | 321 | 262 |
| Матисівка | 73 | 122 | 112 | 35 |
| Ряшів | 67 | 90 | 290 | 150 |
| | | | (+ 664 вояків) | |
| В ін. громадах | 64 | 70 | 4 | 256 |
| *Разом:* | *1.120* | *1.088* | *2.140* | *2.093* |
| | | | (+ 664 вояків) | |

ПОВІТ НІСКО:

| Громада: | Скількість греко-католиків у рр. 1830 | 1879 | 1913 | 1932 |
|---|---|---|---|---|
| Борки | 165 | 185 | 144 | 247 |
| Дубрівка | 153 | 191 | 268 | 288 |
| Дубровиця | 49 | 33 | 21 | 48 |
| Здаяри | 46 | 22 | 41 | 18 |
| Курина Мала „ Вел. | 169 | 153 | 74 | 96 |
| Шиперки | 278 | 276 | 240 | 210 |
| Яроцін | 55 | 86 | 70 | 52 |
| В ін. громадах | 99 | 67 | 180 | 424 |
| *Разом:* | *1.014* | *1.012* | *1.038* | *1.389* |

Якіж висновки можна зробити на основі поданих вище цифр? Висновки дуже цікаві як для поодиноких місцевостей чи пак парохій, так і для окремих повітів, а також для цілого лежайського деканату.

Вже побіжний перегляд цих цифр показує нам, в котрих місцевостях українське населення зростає менш-більш нормально, в котрих воно в застою, себто стоїть на місці, а в котрих воно зменшується. Не маючи наміру аналізувати всіх тих цифр, вкажемо всеж таки на одно явище, що з них виходить, а саме: українське населення зростає майже всюди там, де воно має церкву у себе або в найближчому сусідстві; натомісць воно не зростає, а то й зменшується (нераз дуже значно) всюди там, де нема нашої церкви і де воно живе менше чи більше розпорошене серед населення польського. Очевидно, є тут і вимки, як ось місточко Каньчуґа, де є гарна мурована церква, а проте там число нашого населення постійно зменшується. Та тут винні вже наші церковні круги, зокрема теперішній парох Каньчуґи, що живучи у Кречовичах, займається всім іншим, тільки не працею у церкві в Каньчузі, куди він взагалі рідко приїздить, а релігію для шкільних дітей зовсім занедбав*).

*) При цій нагоді звертаємо увагу на [illegible]

# Наша робота серед перешкод.

*(Кореспонденція зі Злуч. Держав Півн. Америки.)*

*Ню-Йорк, 14. серпня 1932.*

Коли будували перший тунель з міста Ню-Йорку попід ріку Гудсон до сусіднього міста Джерзи Ситі для переведення шляху підводної залізниці, раз трапилася така пригода: в комірці, де згущено воздух для підпертя стелі при ко-панні тунелю, прорвалася стеля і воздух випхав тамтуди чоловіка з такою силою, що він стрілою перелетів через воду і виплив на поверхню. Його зловили живим до човна, а ті, що його ратували, не могли зрозуміти, яким чином чоловік вири-нув за два ріки, коли, звичайно, з поверхні йде на спід.

Подібні думки насуваються українцеві, коли він шукає за початками українського життя на еміграції в Америці. Природно, що ви мусите шукати за зав'язком української громади в око-лиці Ню Йорку, чи взагалі на березі Атлянтій-ського Океану. І тому дивує вас, коли дізнаєтесь, що над Тихим Океаном, отже в стейті Каліфор-нія, повстало українське життя далеко скорше, ніж над Атлянтійським Океаном. І ще більше дивуєтеся, коли довідаєтесь, що це життя тво-рили не галицькі українці, але придніпрянці. Це мало бути біля 1860-го року. Через Аляску, яка колись належала до Росії, прибули серед моска-лів і українці і в 1862 р. було їх там стільки, що український православний священик о. Гонча-ренко, осівши в місті Гейвардс, заснував для у-країнських дітей недільну школу і видавав якийсь час двотижневик „Свободу". Там була навіть українська друкарня.

Кажуть, що Америку відкрили біля року 1.000 по Христі скандинавці, але про це Колюмб нічого не знав і зовсім самостійно пустився на відкриття нового світа. Так само й українці, не-залежно від оцеї української громади в Каліфор-нії, почали десь у 1880 році організувати своє життя в стейті Пенсильванія та Ню Джерзи, де лежить оте місто Джерзи Ситі.

Про Гончаренка довідався підписаний при-падково в часі побуту в Канаді. Там проживають ще й тепер люди, які знали Гончаренка і з ним стрічалися. Він мав бути навіть членом Науко-вого Товариства імени Шевченка у Львові, а на старости літ мав у Каліфорнії свою фарму, котру називав „Україна". В 1914 році виходив над бе-регом Тихого Океану малий українсько-росій-ський тижневик, в якому видруковано новинку, здається в 1915 році, про смерть Гончаренка. Певно звідси подали вістку про його смерть українські часописи в Злучених Державах і в Канаді. Про цього Гончаренка варто довідатися щось більше, бо коли колись українське прави-тельство подбає про фонди на написання історії української еміграції, то він мабуть буде першим основником української преси в Америці. Ті на-ші земляки, що живуть у Канаді, і з ним стріча-лися, повинні написати свої спомини. Коли під-писаний приїхав до Каліфорнії у 1916 році для ратування здоровля, то не міг довідатися нічого про Гончаренка, а зате натрапив на якісь неясні сліди про поселення в Долішній Каліфорнії, отже в Мексику, останків виправи австрійської до Мексика з часів цісаря Максиміліяна 1864 р. Посеред них були й українці. Дехто з них пере-крався до Каліфорнії по стороні Злучених Дер-жав вже в часі світової війни, за часів боротьби Панча Віллі з Каранцою в Мексику. Серед тих поселенців був і поляк Ян Собескі, нащадок польського королівського роду з бічної лінії Со-беських, котрий власною рукою добив цісаря Максиміліяна, як він ще давав знаки життя. Підписаний збирався відшукати цього Собесько-го, бо він, як повстанець з колишнього Польсько-го Королівства, знав багато російських еміґран-тів, але несподіваний виїзд з Каліфорнії пере-шкодив. Цей Собеський також вже небіщик. Те-перішня невеличка громада українців у Сан Франціско й Льос Анджеліс у Каліфорнії це вже зовсім нове покоління, яке заїхало тамтуди із Сходу.

Першою українською зорґанізованою грома-дою на Сході, була, як відомо, громада в Шенан-доа, у стейті Пенсильванія. Сюди за спонукою кард. Сильвестра Сембратовича, приїхав о. Іван Волянський з жінкою в листопаді 1884 року і тут заснував українську греко-католицьку церкву. Він потягнув із собою молодого студента Володи-мира Сіменовича, що помер недавно в Шікаго, і властивий ключ до історії еміграції має родина небіщика, бо д-р Сіменович при кінці життя пи-сав спомини. Хтось ті спомини повинен перехо-вати і післати до котроїсь з українських бібліо-тек, а радше до Національного Музею.

Зараз по приїзді другого українського свя-щеника, цебто о. К. Андруховича, а ще більше з приїздом о. Грушки в 1889 році, зачалася вну-трішня боротьба між особами й групами, бо тим-часом вже „угорські русини" почали думати про свої окремі церкви й брацтва. З приїздом о. І. Константиновича, о. Стефана Макара, Ардана, Під-горецького й інших, були змагання до мирного співжиття з нашими братами з Закарпаття, але вже не можна було злучити обох відділів разом. о. Макар пильно заходився коло згуртування нечисленних придніпрянців, що давали себе пі-знати як українці, але чуйне око російської ам-басади, а опісля російської православної місії знівечили ці спроби.

Коли тепер ми дивимося на істнуючі укра-їнські часописи, на асекураційно-допомогові ор-ганізації, на церкви, школи, Народні Доми, те-атральні гуртки, співацькі хори, політичні орга-нізації, науку українського танку, на сиротинці, монастирі і т. п., то новітній еміґрант навіть збагнути не може, які велитенські труднощі тре-ба було поборювати хочби при заложенні одного-однісенького брацтва; як москвофіли на кожнім кроці переслідували кожний проблиск чистого національного життя; як розбивали українські церкви; яких штучок вживала російська право-славна місія до здобуття кожного українського церковного будинку; як підкуплювала поодино-ких видніших діячів; як манила навіть небіщика о. Макара обіцянкою єпископської корони, кобù лише здеморалізувати нашу свідому українську громаду. А серед тієї боротьби кристалізувалася українська ідея, відпадали москвофільські еле-менти, які становили майже половину еміграції і остаточно перейшли в російсько-православний табор.

Та скоро лише український табор вичистив-ся з москвофільства, почалася з великою силою боротьба міжнародної течії, котра розбивала українську громаду під кличем „поступовости", опісля соціялізму, а накінець більшовизму і зно-ва відчахнула від українського пня яка третина української еміграції.

Найновіша борня, ведена вже пореволюцій-ними елементами, під кличем ліквідації уніят-ської церкви, бо „хто не православний, той не українець", вбила клин в національний табор і тепер треба дуже вмілої руки й чутливого серця, щоби розколений народній организм злучити. Розбурхані пристрасти можна успокоїти, коли не буде нових сівачів незгоди. Ці сівачі це властиво „конкістадори"; роблять це переважно тому, щоби здобути хліб при відколенїй части з цілости.

Тепер саме час допустити до праці статоч-них людей, які вже перебули все, і не подалися. Ще можна богато зробити серед еміграції, коли візьметься під опіку дітвору українського роду.

*Д-р Семен Демидчук*

---

Щодо українського населення в окремих по-вітах, то характеристична річ, що найбільше зросло воно у Ряшівщині, де воно за сто літ май-же подвоїлося (з 1.120 зросло на 2.093). На дру-гому місці стоїть Переворщина, де наше насе-лення зросло за сто літ з 2.505 душ на 3.670 душ. На третьому місці стоїть повіт Ніско, де україн-ське населення зросло в тому часі з 1.014 душ на 1.285 душ. Останнє місце займає повіт Ланьцут, в якому нашого населення з тих чотирьох пові-тів найбільше; там число нашого народу зміни-лося дуже мало: в 1830 р. — 5.099, в 1932 р. — 5.350 душ.

В цілому лежайському деканаті, себто в по-вітах Ланьцут, Переворськ, Ряшів і Ніско, жило українців (гр.-кат.): у 1830 р. — 9.738, у 1879 р. — 10.309, у 1913 р. — 11.609, у 1932 р. — 12.902. З цих цифр бачимо, що наше населення у 50-літті 1830—1879 зросло там мінімально (на 571 душ); зате в рр. 1879—1913, отже за 34 роки, воно зро-сло вже значно більше (на 1.300 душ), а ще біль-ший зріст виявляє воно за останніх 19 літ (1913—1932), бо 1.293 душ. Висновки ці як-не-як потішаючі.

**(Продовження буде.)**

---

[1] Число нашого населення в парохії Кречовичі-Каньчуга у Шематизмах з 1928 і 1932 р. А саме: Шематизм з 1928 р. виказує у Каньчузі враз із 12 селами в околиці 564 гр.-католиків, а Шематизм з 1932 р. вже тільки 436 гр.-кат., хоч знаємо добре, що там в останніх чотирьох роках не було ані масових переходів з гр.-кат. обряду на лат., ані якогось помору, ані якоїсь поважнішої еміграції. Зате у Кречовичах зросло за тих 4 роки на основі Шематизму число гр.-кат. з 286 на 490, а в сусідній Вібрці з 97 на 152! Появилися теж нові місцевости, яких у попередніх Шематизмах не було: Пісій Млинок — 27 гр.-кат., Гать — 4 гр.-к. Може цю загадку вияснить Перемиська Консисторія?

---

## Смертні присуди за „крадіж" збіжжя.

МОСКВА, 29. ПАТ. Останні дні принесли но-ву серію смертних присудів у СРСР. На Україні засудили 5 селян за „крадіж" збіжжя в рільних колективах. За крадіж на залізницях засудили на смерть одного чоловіка у Вороніжі, одного в Ростові н. Д. У місті Турктул (середуща Азія) засудили кооперативного службовця за спе-куляцію.

## Змінили смертний присуд.

БЕРЛІН, 2. IX. ПАТ. Пруський комісар-ський уряд ухвалив сьогодні постанову, яка в до-розі ласки змінює смертний присуд бойтенського суду на 5 гітлерівців за вбивство робітника Пє-цуха, на досмертну тюрму. Урядовий комунікат стверджує, що уряд приняв як злагіднюючу об-ставину, що проступники в хвилині, як допусти-лись злочину, не знали про гострі кари, які ввів президентів декрет із 9. серпня ц. р. Зачувати, що внесення оборони почати наново розправу стрінулося з прихильною оцінкоюміродатних чинників.

## Сокільські свята.

**Окружне сокіське свято в Побережі.**

Окружне сокільське свято в Побережі, пов. Станиславів, відбулося дня 7. серпня ц. р. Свя-то пройшло величаво при великому здвизі на-роду (5.000 осіб). Участь у вправах взяли: По-береже 60 м., 45 ж. і 45 хл. доросту, Єзупіль 25 м., 25 ж., 30 хл. доросту, Стриганці 30 м., 30 ж., Тязів 25 м., 35 хл. доросту, Ганусівці 30 м., 30 ж. і 20 хл. доросту, Сілець 40 м., Ямниця 25 м., 25 ж., Маріямпіль 50 м. та сокільський хор з Блюдник. Вступне слово виголосив делегат „С-Б" побр. Корчинський з Галича. Проводив святом голова Т-ва в Побережі. У дефіляді взяло участь 110 кіннотчиків, 315 соколів, 160 сокілок та 130 доросту. Булоб прийшло біль-ше, та дощ попереднього дня відстрашив ба-гатьох

**Окружне сокільське свято у Сколім.**

Дня 21. серпня ц. р. відбулося у Сколім окружне сокільське свято, в якому взяли участь сокільські гнізда з Труханова, Крушельниці, Камінки, Рикова, Сколього, Сукіля та Гребено-ва, а також „Луги" з Побука, Тишівниці та Ме-жибродів. Усіх учасників було 241, з того 174 соколів (ок). Свято почалося Службою Божою, яку відправили: о. дек. Мосора зі Сколього, о. Ластовецький з Коростова, о. Смачило з Гре-бенова й о. Каштанюк зі Львова. Публики було 750 осіб. Це рекордове число на Сколе, взявши під увагу, що в цьомуж дні відбувалися ще два фестини.

**Сокільське свято у Стриганцях.**

Сокільське свято у Стриганцях, пов. Ста-ниславів, відбулося дня 28. серпня ц. р. при у-части сокільських станиць у Ганусівцях і По-бережі. Свято почалося полевою Службою Бо-жою, яку відправив парох села Стриганець; проповідь у патріотичному дусі виголосив о. Гаїбовицький з Милованя. Вправляючих бу-ло 133 соколів, 55 сокілок, 93 хл. доросту та 37 дів. доросту. Проводив начальник Іван Кабан. Вправи соколів, сокілок та доросту, танки й деклямації були виконані бездоганно, а булиб ще краще вийшли, колиб організатори свята постаралися були про кращу орхестру. На за-кінчення свята відбулася вистава „Невольник" на вільному воздусі при участи 75 кіннотчиків, а вечором вистава „Сербин" у читальні. Гостей 2.000. Привіт від „С.-Б." виголосив д-р Чор-ненко зі Станиславова.

**Повітовий Сокільсько-Луговий Здвиг у Ячині.**

Дня 14. серпня ц. р. відбувся в селі Ячині, пов. Перемишляни, четвертий з черги повіто-вий сокільсько-луговий здвиг. У цім святі взяло участь 25 сокільських та лугових гнізд із істну-ючих 36 в повіті, а саме: „Сокіл" з Улева, Липо-вець, Ладанець, Вовкова, Коросна, Боршева, Ушкович, Чемеринець, Словіти й Бачева та „Луг" із Дусанова, Лагодова, Костенева, Білки, Утіхович, Тучного, Ячина, Болотні, Кимира, Яхторова, Свержа, Подусова, Добрянич, Гуль-кова й Остапович, а вкінці „Каменярі" з Дібри-нова. Всіх учасників було кругло 1200.

Вже від самого ранку з ріжних сторін на-співали сокільські та лугові відділи на місце призначення, себто на прегарну і простору пло-щу серед села, де відбувалася генеральна проба поодиноко та всіх разом під дозором пп. Фе-дорчака й д-ра Ярослава Сахна. В годині 11. у-ставилися всі соколи й луговики в один предов-жезний стяг, який під проводом п. Федорчака делегата з Головного Т-ва „Луг" у Львові та д-ра Сахна, повітового організатора і провід-ника т-ва „Сокіл" і „Луг", рушив при звуках зу-

тої орхестри з Лагодова в похід під церкву. Зпід церкви повернув похід з духовенством назад на площу, де о. Кекіш, парох Дусанова, відправив в асисті духовенства з доокопичних сіл соборну Службу Божу, після якої о. Ковч, парох Перемишлян, виголосив відповідну святочну проповідь. При цій нагоді треба згадати, що на святі давався відчути брак хору.

Після одногодинної перерви на голос трубки уставилися всі соколи й луговики до звіту, що його відібрав п. Федорчак. Роздався голос команди: „На прапор глянь!", а орхестра відіграла національний гимн. Відтак відбулася дефіляда, яку відібрали п. Федорчак, д-р Сахно й голова місцевого „Лугу" Плебанський. Опісля ці три виголосили привіт, а саме перший від Т-ва „Луг" у Львові, другий від Повітової Ради, а третій як господар дому.

Опісля почався попис. Почався він від вправ, що їх виконали всі луговики, зібрані разом. Соколи виконали вправи вільноруч, а відтак вправи списами. Сокілки зновуж виконали вправи серпами, а луговички вправи з рушниками й ритмічні вправи до пісень „Чорна ріля ізорана" та „Ой, три літа, три неділі". Дійсною несподіванкою здвигу були вежі дівочого доросту з села Дібринова, рогатинського повіту, а також хлопців із тогож села, виконані під дозором їх провідників пп. Юркова Юліяна й Романова Івана. Рівнож прегарною несподіванкою здвигу були національні танці луговиків з Руди (біля Рогатина) під проводом п. Сличенюка. У томуж здвизі взяли участь дружини Юнак І. і Юнак II., що творять окрему секцію при Т-ві „Сокіл" у Перемишлянах, розігравши між собою товариські мячеві змагання. Здвиг покінчено масовими мішаними вправами, у яких взяли участь всі соколи, сокілки, луговики та луговички.

Давно погасло сонце, а щойно тоді розходились до дому наші соколи та луговики та кількатисячна маса народу, що приглядалась із захопленням пописові.

# Новий польський карний закон.

### III. Намагання.

За намагання відповідає той, хто маючи замір доконати переступства виконує ділання спрямоване безпосередньо з метою перевести той намір, одначе заміреного переступства не довершує (арт. 23. § 1). Отже до намагання треба 1) злого наміру (нема намагання при необорочній вині), 2) каригідного ділання, що має вести до безпосередньої реалізації того злого наміру (отже підготовні ділання як напр. придбання знаряддя, наскільки це не є само собою переступством, є безкарні) і 3) брак наслідку, що належить до естава переступства. Кодекс рішає далі, що намагання має місце також тоді, коли спричинник не знав, що виконання є неможливе з огляду на брак предмету, який надається до довершення наміреного переступства, або з огляду на ужиття засобів, що не надаються до виконання наміреного наслідку (арт. 23. § 2). Напр. спричинник у намірі вбивства стріляє цілько в серце до трупа в ліжку, людини, яка вмерла кілька годин тому на серцевий удар, а про що спричинник не знав, або коли хтось всипує другому замість отрути нешкідливий порошок проданий йому обережним аптикарем. Вимком від тої засади є тільки особа, що лише наслідком забобону або темноти вірить в успішність свого ділання (арт. 23. § 3).

Суд вимірює кару за намагання в межах передбачених для даного переступства (арт. 24. § 1), а лише на випадок браку предмету або неприлатного засобу може надзвичайно злагідити кару (арт. 24. § 2). Австрійський кодекс уважав намагання і то в міру того,. як воно було віддалене від довершення злочину, за злагідну обставину (§ 42 а).

Не відповідає за намагання той, що добровільно відступив від ділання, або перешкодив проступному наслідкові (арт. 25). Напр. хтось підсуває другому чарку з отрутою, але збиває її заки ще другий отрути не випив; у другім випадку спричинник дає другому, що вже випив отруту негайно антидотум.

### Підмова і поміч.

За підмову відповідає той, що іншу особу намовляє до переступства (арт. 26). За поміч той, що в переступстві помагає ділом або словом (арт. 27). Підмовник свідомо викликує або старається викликати в психіці другого постанову, щоби доконати переступства. Помічник якимнебудь способом помагає спричинникові, що чи то сам чи під впливом підмовника рішив доконати переступства. Підмовник і помічник відповідають в межах наміру, незалежно від відповідальности особи, що доконала наміреного вчинку, або мала його доконати (арт. 28). Тут проявляється якнайяркіше індивідуалістичний принцип принятий карним кодексом. Підмовник і помічник відповідають виключно за свої вчинки в межах власних намірів. Оба можуть відповідати за свої ділання навіть тоді, коли нема головного спричинника. Підмовник до отроєння і помічник, що достарчить отрути відповідають за звичайне убивство, хоча спричинник не відповідатиме, бо стовк чарку з отрутою, або дав жертві успішне антидотум. Не відповідають вони за те, що спричинник перейшов межі умовленого ділання. Підмова торкається лише тілесного ушкодження, а головний спричинник довершує убивства. Підмовник відповідає лише за тілесне ушкодження.

Якщо переступства не доконано, підмовник і помічник відповідають так само, як за намагане переступство (арт. 29). Якщо його навіть не пробували доконати, то відповідають вони, як за намагання, одначе суд може прикласти до них надзвичайне злагіднення кари, або їх від кари звільнити (арт. 29. § 1 і 2). Тут кодекс робить деякі уступки в хосен давньої сполуки відповідальности підмовника і помічника з діланням головного спричинника. Підмовник ані помічник не відповідають, якщо запобігли наслідкам свого ділання (арт. 30 § 1). Суд може прикласти надзвичайне злагіднення кари до підмовника або помічника, що старалися запобігти наслідкам свого ділання (арт. 30. § 2). Приписів § 1 і § 2 не застосовують до такого, що іншу особу намовляє доконати переступство, щоби звернути проти неї карну процедуру (арт. 30. § 3).Останній параграф є далі спрямований проти провокаторів, які ділаючи в характері поліційних агентів або конфідентів намовляють треті особи до переступств з метою, щоби повідомити про ті переступства владу, заки вчинок дав наслідки.

### Збіг переступств і приписів закону.

У випадку одночасного засуду за кілька переступств на кару позбавлення свободи, суд виміряє кару сполучну, беручи за основу кари, вимірені за збіжні переступства (арт. 31. § 1). Сполучна кара не може бути нижчою від найвищої із вимірених кар за поодинокі переступства, не може перевищати суми вимірених кар, не може переступати більше, ніж на половину найвищого законного виміру за переступство загрожене найсуворішою карою і не може переступити найвищого законного виміру, передбаченого для даного роду кари (арт. 31. § 2). На випадок засуду на кару вязниці і арешту, вимірюють сполучну кару вязниці, причім 2 дні вязниці відповідають трьом дням арешту, рік приймають за 12 місяців, місяць за 30 днів (арт. 32. § 3).

При збірці кількох переступств к. к. не додержиться ані т. зв. системи кумуляції кар, що полягає на счисленні всіх вимірених за кожне поодиноке переступство кар, ані т. зв. системи абсорпції, де вимірюють кару, назначену за найтяжче переступство, причім інші переступства є обтяжаючими обставинами (так було в австр. законі, 1852 р.), лише приймає т. зв. мішану систему. Суддя вимірює спершу кари за поодинокі переступства, а опісля вимірює одну сполучну кару, причому не може він зійти нижче мінімальних, ані переступити максимальних меж означених в арт. 31. § 2. Мінімум це найвища з вимірених кар. Максімум творять: а) сума вимірених кар, б) найвищий законний вимір за переступство, загрожене найсуворішою карою плюс 50 проц., в) найвищий законний вимір передбачений для даного роду кари (вязниця до 15 літ, арешт до 5 літ). Якщо за одні переступства грозить вязниця, за інший арешт, то спроваджують кари до спільного знаменника, яким є вязниця, а саме у відношенні 3 : 2.

Ті самі норми прикладаються в разі одночасного засудження за кілька переступств на гривну (арт. 32). На випадок одночасного засуду за кілька переступств на кару позбавлення свободи і гривни, суд вимірює як сполучну кару, окремо кару позбавлення свободи, а окремо кару гривни (арт. 33. § 1). Побіч кари смерти не вимірюють іншої основної кари (арт. 32. § 2).

Додаткові кари і забезпечуючі засоби прикладають навіть тоді, коли є рішення щодо одного зі збіжних переступств (арт. 34. § 1). В разі одночасного засуду за кілька переступств на додаткову кару того самого роду прав, застосовують приписи арт. 31 (арт. 34. § 2).

Якщо вчинок загрожений карою підпадає під кілька приписів карного закону, то суд прикладає припис, що передбачує найсуровішу кару і це не стоїть на перепоні застосувати до додаткові кари, або забезпечуючі засоби, передбачені в інших приписах. Напр. батько має тілесні зносини з донькою нижче 15 літ; за цей один вчинок відповідає він за злочин сороміцтва з арт. 206., загрожений карою до 10 літ вязниці. Суддя виміpить одну лише кару, а саме з арт. 203 як суворішу. Крім цього суддя може признати додаткову кару щодо втрати батьківських прав з арт. 49, тому, що каригідний вчинок доконаний на нелітній, нижче 17 літ, хоч формально не засуджує батька за сороміцтво.

Д-р О. Надрага.

# Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання.

На початку цього року Українська Господарська Академія в Чехословаччині, з ініціятиви Товариства Прихильників УГА і за його фінансовою допомогою, розпочала організацію Українського Технічно-господарського Інституту позаочного навчання при Академії (УТГІ). При кінці літнього семестру організація цього Інституту була вже закінчена. Були розроблені програми, пляни і методи позаочного навчання та встановлені відділи Інституту. В літі остало лише закінчити справу оформлення правного істнування Інституту у відповідних чинників чехословацької влади.

В останніх днях міністерство хліборобства Чехословацької Республики, якому підлягає Академія, повідомило Ректорат Академії, що міністерство дозволяє відкрити Український Технічно-господарський Інститут позаочного навчання при УГА і затверджує статут Інституту, а також правила: проходження курсу, переведення іспитів та надавання фахових кваліфікацій тим, що покінчили Інститут. Таким чином істнування УТГІ набуло вже формально-правної сили і фактично чинність Інституту розпічнеться з 1. жовтня ц. р.

Інститут має за завдання підготовляти громадян української національности до практичної самостійної технічної, сільсько-господарської, кооперативної, комерційної та промислової праці по всіх тих фахах і в тому обсязі, що входять до програми навчання Української Господарської Академії як високої політехнічної школи. Повний курс навчання в Інституті є вісім семестрів. В Інституті буде зпочатку три відділи: 1) агрономічно-лісовий, 2) хемічно-технольогічний і 3) економічний. Крім того при відділах Інституту відкривають цілу низку фахових правничих коротко-термінових курсів та курсів з окремих предметів. Тим, що покінчать Інститут будуть видавати дипльоми з фаховими кваліфікаціями, агронома, технольога, економіста і т. д. відповідно до закінченого відділу і фаху, а закінчившим коротко-термінові курси — свідоцтва відповідно до фаху курсів.

Методи позаочного навчання в Інституті побудовані так, щоби дати студентам такі фахові знання, які булиб рівнозначними зі знаннями, набутими у школі. Для цього введена комбінована метода позаочного навчання і відбування практичних вправ у школі (в семинарах, кабінетах і лябораторіях УГА), або місцевих відповідних заведеннях під керуванням відповідних фахівців, а також рівнобіжно з цим прийнята комбінована метода індивідуального і колективно-групового керування студіями шляхом систематичного і обовязкового кореспондування професорів зі студентами по кожному предметі.

Український Технічно-господарський Інститут позаочного навчання дає можливість набути фахову освіту без затрати великих матеріяльних засобів, без перерви для студента його службової або домашньої праці і без відірвання від свого постійного місця осідку. Для української молоді УТГІ дає можливість набути високошкільну фахову освіту навіть і тим, хто в часи сучасної господарської скрути, або через свої малі матеріяльні достатки навіть перестав мріяти про високошкільні студії. Для тих хто, хоча і без належної фахової освіти, але вже працює практично у царині сільського господарства, сільсько-господарської промисловости, кооперації, банківництва або торгівлі, УТГІ дає можливість систематичними студіями, не припиняючи свого заняття, набути фахові кваліфікації і цим скріпити своє фахове становище або поглибити свої фахові знання. Помимо індивідуальних вигод для самих студіюючих, УТГІ обективно має причинитись до збільшення українських національних технічно-господарських фахово-кваліфікованих кадрів, так потрібних для піднесення господарського розвитку нашого народу.

Навчання в Інституті буде платне, але ця плата є доступна майже кожному. Вартість студій УТГІ у порівнанні зі студіями в інших високих школах буде значно меншою. По мимо того студіюючий УТГІ має ту вигоду, яку може дати лише позаочна школа, що він дістає

[illegible] фахового знання, також фахову бібліотеку з усіх перестудійованих предметів, необхідну в майбутній його практичній фаховій роботі.

Новостворений Інститут є першою нашою національною технічно-господарською школою позаочних високошкільних студій по зразкам американських і деяких европейських позаочних шкіл, але пристосованою до наших українських умовин і потреб.

Про запис студентів до Українського Технічно-господарського Інституту позаочного навчання Ректорат Академії у найблизчому часі опублікує офіційне оголошення. Тимчасом для всіх тих, хто буде цікавитися умовами вступу до УТГІ, та правилами про складення іспитів та вправ, канцелярія Академії надсилає інформації на листовні жадання. Писати на адресу: Kancelar Ukrajinske Hospodarske Akademie v Podebradech Tchecoslovaqie.

# У стрийській шкільній молочарні.

**Мої спостереження з поїздки до моторової молочарні і сироварні „Маслосоюзу“ в Стрию.**

У стрийській шкільній молочарні перебував я в днях 27. і 28. липня ц. р. Приняли мене у відділі „Маслосоюзу“ незвичайно ввічливо й подали мені усі бажані інформації. Мимоходом зазначую, що увесь персонал тутешнього відділу, почавши від управи, а скінчивши на фізичних робітниках, відзначається в поведінці зі сторонами — крім великої чемности — ще й своєрідним теплом, що дуже мило вражає, бо недвозначно вказує, що находимося в гурті свідомих та ідейних кооператорів.

На вступі оглядав я шкільну *електричну молочарню*. Хоч її подрібний опис був мені відомий із статтей „Кооп. Молочарства“, то всеж таки найшов я тут багато такого, що при описі не підпало під мою увагу, або було в ньому поминене. Хоча я мав нагоду ще до великої війни оглянути парову молочарню більших розмірів (Демб'я, пов. краківське), то всеж таки так взірцево втримуваної чистоти, як тут, не доводилося стрічати, не зважаючи на те, що приміщення для стрийської молочарні дещо за тісне. Зате тут наглядно можна було переконатися, як двоє робітників вповні обслуговує механічну молочарню, заховуючи при цьому ідеальну чистоту в молочарні, хоч до обсягу їх праці належить ще виріб та опакування сирків „Імперіяль“, відпровадження сироватки, продажа сироватки й питного молока. Наочно про це я переконався, яку велику роботу двоє людей в силі виконати, а проте у них не слідно перевтоми; все те тільки завдяки цьому, що найтяжчу роботу виконує за них машина.

Якжеж невідрадно робити порівнання цієї молочарні з нашими ручними молочарнями більшої продукції, де чотирьох робітників майже цілий день крутять масловиготовником, а на інші справи — хочби на основну чистоту — вже не стає часу! Та про це у нас загально мало знають.

З черги оглянув я теж і інші уладження, з яких користає молочарня, а саме *водопроводи* та *штучну холодільню*. Хоч способи осягання низької теплоти за допомогою вугляної кислоти теоретично не були мені чужі, то всеж таки стрінутися з тим явищем на практиці дає багато вдоволення. Коли увійшов я до холодільні, мав раптом враження, що пірнув по самі вуха в керничну воду. Щойно тепломір, який вказував + 2° Ц, виявнив оману. Це тільки 3 ступні бракували до замерзання води.

Як хотілосяб бачити скрізь по всіх більших союзних молочарнях подібні холодільні замісць дотеперішніх, які зїдають поважну часть коштів на щорічну поправу і звізку леду, а протягом року не надаються — наслідком сплісеніли стін — для переховування набілу! Накінець у половині липня в тих ледівнях увесь лід гине, бо примітивне їх уладження саме цьому пособляє. А скільки через те буває по молочарнях виробничих втрат — це загально відоме. Неодна молочарня за ці втрати могла була придбати не тільки холодільню, але й частинну механізацію молочарні, що від подібних втрат — маю враження — майже всеціло забезпечує. Доказом цього може бути стрийська молочарня, в якій осягається 84 товщ. одиниці (дослівно) на 1 кг. масла і першоклясну його якість, що мав я нагоду ствердити на основі особистого вгляду. Можна тішитися істнуванням механічної молочарні, яка стоїть до розпорядимости молочарського курсу, бо — крім виховування кадрів молочарських фахівців — за її посередництвом, думаю, приспішиться і сам процес механізації союзних молочарень.

Також уладження водопроводів з технічного боку дуже доцільне. Переважно збірники води уладжують на горищі дому, звідки вода власним тиском розходиться рурами. Розуміється, що тиск у збірниках ослаблює в цей спосіб основи самого дому, а крім цього спричинює скоре завогчення стін. Тут, у стрийській молочарні, збірники води находяться в пивницях, звідки автоматично під тисненням повітря випомповують воду рурами, де треба. Цей прилад до самочинного черпання називається з грецька „гидрофор“.

Та найбільше часу й уваги прийшлося присвятити *сироварні*, з якою довелося вперше ближче стрінутись. Тут мав я вперше нагоду основно приглянутися технічній сторінці виробу шляхотних сирів, а саме: 1) сира „Трапіст“ — у виді низького вальця, 2) сира едамського — у виді кулі, 3) сира „Ромадур“ — у виді цеголок, 4) сира десерового („Фромаж али Крем) — у виді паляничок і 5) сира „Тильзітер“ — у виді великих кружків.

Виріб шляхотних сирів — у порівнанні з маслярством — вимагає значно більше труду (в цім випадку ще й тому, що стрийська сироварня покищо ручна), вимагає теж великого знання молоч. бактеріольогії та якнайкращих сирівців. Одначе з прикрістю мушу визнати, що в часі мого побуту наочно ствердив я, що на виріб шляхотних сирів не можна ніяк уживати селянського молока, бо воно — наслідком нехарної заготовки — заражене безліччю калових бактерій, які унеможливлюють раціональну продукцію сирів.

Подібно і з причини довготревалої цьогорічної посухи, а ще може в більшій мірі з причини здевастованого стану пасовиськ (які я мав нагоду обсервувати в багатьох місцях з вікон вагону), молоко має за малу кількість мінеральних солей, головно вапна, і тому цей брак сировар усуває відповідними хемічними засобами. Та щоби ствердити якість молока, доводиться переводити вступні досвіди якости молока, які щойно дають запоруку певности.

Із захопленням слідкував я за цілим процесом „глегання“ молока, коли то 200 літрів молока, заправлених 2 грамами глегу, стинається протягом 30 хвилин у суцільний стовп сировини, яку приходиться щойно розтинати „гарфою“. Цю працю виконують тут покищо ручно, що є вельми виснажуюче, зваживши для прикладу хочби факт, що на сир едамський „гарфують“ так довго, аж поки всієї маси не покраять на зерно розмірів 2—3 мм.

Опісля був я при формуванні і прасуванні сирів, а далі — вже в пивниці — при насолюванні їх, що займає багато витрат фізичних сил. Потім слідкував я за переглядом і „обстукуванням“ дозріваючих уже сирів, що тутешній сировар п. Волянський робить просто з батьківським почуванням. Кожний сир переходить при задержанні найбільшої чистоти через його руки і як тільки котрийбудь з них викаже найменший небажаний обяв у дозріванні, мандрує до холодільні — як тут кажеться: до лікарні, де небажаний процес спиняється.

Найцікавіше з усіх представився мені виріб едамського сира, що його після дозріття беруть ще на окрему механічну токарню, де він набирає бездоганного вигляду кулі, опісля закрашують його поверхню вишневою краскою, а накінець потягають по поверхні тонку верству парафіни для забезпечення від зовнішніх впливів.

На самому кінці приглядався я й опакуванню сирів, яке переводиться згідно з найвибагливішими гігієнічними вимогами; споживач мабуть навіть не уявляє собі тих усіх зусиль тутешньої сироварні, щоби до його рук дійшов продукт у найгігієнічнішому стані.

Та все це разом вимагає великої праці від робітників сироварні, в першу чергу її управите-

---

**ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 4. ВЕРЕСНЯ 1932.**

[illegible] МАКОВСЬКИЙ.

# ШВЕДИ.

**Лист до пані Л. за прогульку з Трускавця до Урича.**

Всі люди ласі на гріш; всі хотять його мати — всім його за мало. Чим завзятіше одні його [illegible], тим завзятіше другі силкуються його відібрати. Одні не хотять давати, другі хотять брати. Це закон, котрий нині править цілим світом: дати — брати! На нім спираються всі економічні й фінансові теорії і практики; [illegible] й аматорські, краєві й імпортовані. Бо чейже до лиха десь ті гроші мусять подіватися, скоро їх раз відомі або невідомі монетарні [illegible] і пустили в курс! Чи вони вглибли в [illegible] панчішки, чи вгрязли в панцирних скарбницях — байдуже; діло в тім, як їх відти добути.

На те істнують і далі все придумуються щораз новіші способи й системи. Найдоцільніші — системи податкові, бо як забезпечені правесністю — найменш рисковні. Дуже рисковні, зате, як вдадуться, поплатні на 100 проц., є системи концесіонованої й аматорської „експропріяції“.

Між тими скрайними гранями є безконечна [illegible], котру виповнюють у своїй скількості і поплатности необмежені, невсистематизовані і необчислені знадібя, як: акції, льоси, процеси, векслі, льотерії, метреси, живці, [illegible], літниська, фаірти, ігри, схоронища, „міс[illegible]“, дансінги, кохання, „скечі“, рухавки, змагання, [illegible], кіна, змагуни, олімпіяди, ревії, „цвір[illegible]“, перегони, алькоголі, карти, „сеанси“, мо[illegible], ріжні „свята“ і збірки, подорожі, ман[illegible] — їх, тих всіляких знадіб до виполікування людських панчіх і гаманців з гроша, є така сила, що не спосіб всі їх [illegible] вичислити. Одні менше, другі більше доцільні або безглузні, дарма; в них, як у дзеркалі, відбивається вмілість ріжних міністрів, імпресаріїв, організаторів, директорів, інспекторів спритно загіпнотизувати масу, а відтак оголотити.

Для тієї цілі надаються найкраще такі сомнамбулістичні зборища всілякого наброду, як кліматики, літниська і живці, де тяжко недужі люди вміло їм прищіпленою психозою „відпочинку“ якнайменшу, або й ніякої не виявляють відпорности і самоохорони перед штудерно на їх кишені наставленими „пастками“.

Давніше було, що їздили туди справді лікуватися. Нині це належить до легенд; хоч маняки ще є й такі. Справді недужих до живців тепер навіть не приймають. Це — не парадокс! Так спитаете, чогож ці нещасні людиська тягнуться з останнього, запозичаються, а їдуть?... Чого? Наш мужик почіхався би в потилицю і відповів би на це: — „По другу голову“...

Та так воно не є. Їм і одна за багато. Вони знають, чого їдуть.

У приличній мові те, чого вони їдуть до живців і літниськ, називається вакаційним „відпочинком“; навіть лікарі вживають цього хитрого „терміну“. Всякий, поправніше сказане — всяка, мусить обовязково десь їхати на „відпочинок“.

На Зевеса! Це геніяльно придумана умова недуга — „виїзд на відпочинок“.

На всі інші недуги разом годі і при „найліпших“ лікарях щоби занедужали всі враз і саме в одному, літньому часі, коли мягке лоно зеленої природи, куди глянь, і відкрите і закрите. Тільки на один „виїзд на відпочинок“ можуть хворіти всі масово!...

Здебільша і найбільш потрібують цього „відпочинку“ ті, що цілий Божий рік нічого більш не роблять, як тільки цього „відпочинку“ вичікують і до нього відповідно підготовуються; щоби не соромитись своєї відсталости від теперішнього „поступу“.

Проте їм ніяка не [illegible] коли їх на тих „відпочинках“ у живцях, кліматиках і літниськах заскочать ріжні „пригоди і нагоди“, бо в них саме вся суть їх „відпочинку“.

Ось чого всі тут їдуть...

Нині такі часи, де нема нічого, що не личить, або чого не вільно. Все вільно і все личить, хоби з серпаночком; будь-яким, тоншим за найтонше павутиння. Це більше з погляду і з огляду на старше покоління, котре не в силі так нараз визволити себе від давніх „пересудів“; навіщо його дразнити „наготою“ теперішніх „поглядів“ чи „почивів“?

Тому ці всілякі новітні „відхилки і відкривки“ мусять завсіди мати якийсь — тим доцільніший, чим прозоріший — „серпанок“; себто якесь медичне, фізичне, метафізичне, психольогічне, псевдольогічне, педагогічне, гігієнічне, еротичне, чи якебудь інше „дидактичне“ виправдання своєї „доконечности“, а бодай „доцільности“.

На це й примір:

Сухі пляжі є для побуджування, мокрі — вспокоювання; кіна, короткі моди і прозорі піжами — для розбуджування, спільні пляжі — для довершення природної образовости в уяві, теніси, гойданки й інші рухавки — для виправлювання, а дансінги — для практичного випробування пружности тіл; театр, музика, концерти — з винятком ревій — для відпочинку і привернення пружности; крати — для вправ уممنemonіці; балети — для скріплення ослаблених зморів; ревії — для унагляднення бездонної глибини змислового простацтва; „Нафтусі“, „Зосі“, „Юзі“ — для випробування справности всіх членів і функцій організму; словом: усе, що тільки обняте „програмами“ або „імпровізаціями“ таких вакаційних „відпочинків“, мусить мати відповідне і відповідно обосноване, „поважне“ виправдання. Як „мода“ — хочби і як безглузна!

Тоді і на старі і на молоді „погляди й почини“ — все в формальному порядку.

(Продовження буде)

—o—

ля, який являється на місце праці вже пів до шестої години ранком, а покидає його ледви в девятій годині вечором. Дословно те саме можна сказати про весь персонал відділу.

Стверджуючи це, насуваються нам ріжні рефлексії. Як дивно — між іншими закидами — виглядає закид, що „Маслосоюз" перевантажений службовиками! Або закид — часто на низах повторюваний — буцім-то централя зі шкодою для низових кооператив „викалькульовує" за високі білянсові надвижки. Та, мабуть ніхто з критиків не подумав про те, що цілком певно половина цієї надвижки повстає із надзвичайного вкладу праці службовиків „Маслосоюзу", які, як свідомі кооператори, виконують усе точно без будь-чиєї спонуки та будьякого невдоволення.

Це коротке гостювання у шкільній молочарні переконало мене глибоко, що всі установи нашої молочарської централі побудовані на поступових і суто кооперативних основах.

*Юліян Сенишин*, Вільшани.

—o—

## Розємчі уряди для кредитових справ дрібної земельної власности

Появився розпорядок президента республики з датою 23. серпня 1932 (оголошено: Д. З. ч. 72, поз. 653) про утворення розємчих урядів для кредитових справ дрібної земельної власности.

Цей розпорядок є дуже важний для нашого селянства тому, бо він дає можливість нової умови з вірителем в справі сплати довгу і розложення сплати на час аж до 3-ох літ, а коли досі затягнені і сплачувані довги були на лихварський відсоток, то дає можливість не тільки платити на будуче законний відсоток, але також дає можливість для селянина домагатися від вірителя звороту всіх відсотків, які він неправно забрав.

Коли зважити, що найбільшою болячкою нашого села є, не так саме обдовження, як лихварські відсотки, якими вірителі нищать нашого селянина, то треба сказати, що при добрім і вправнім використанні цього розпорядку може наше село дуже багато скористати.

А що наші селяни досі майже зовсім несвідомлені в тих справах і їх використовують на кожному кроці і в дуже численних випадках через їхню несвідомість лихварі, яким місце в тюрмі, та пускають наших селян через ліцитацію з торбами, подаємо далі постанови цього розпорядку.

Розпорядок покликує розємчі уряди для кредитових справ малої земельної власности, що відповідно до платничих здібностей і господарських можливостей довжника, визначуватимуть речинець й умову сплати грошового довгу, а також визначувати мають маєткові користи, які від того довгу можуть бути побирані як відсотки або інші чинитьби. Приписи розпорядку відносяться тільки до осіб, що їх головним заняттям є дрібне сільське господарство на площі не більшій як 50 га (коло 100 моргів). (Арт. 1.).

Розємчі уряди творять при повітових комунальних союзах у місцевостях, в яких повітові виділи мають свій осідок. Обсяг ділання урядів обіймає округу повітового комунального союзу. Всі кошти, які виходять з утворення і удержання розємчого уряду — поносить повітовий комунальний союз.

Предсідника, його заступника та членів уряду покликує зпоміж кандидатів, представлених повітовим виділом — предсідник окружного суду. Кандидати повинні мати по змозі правничу освіту. Повітовий виділ повинен щодо кандидатів вислухати опінію установ і організацій, а саме Рільничої Палати, хліборобських організацій або інших організацій, які визначить опісля розпорядок міністра справедливости. Половина членів розємчого суду мусить бути покликана зпоміж осіб, що мешкають в окрузі повітового комунального союзу, яких головним заняттям і званням є хліборобство, а друга половина зпоміж інших осіб, замешкалих в тій самій окрузі, головно з промислово-торговельних і вільних фахів. Ухилятися від покликання до складу розємчих урядів можуть тільки жінки, духовні, військові, публичні урядники, слабовиті особи або старші понад 60 літ, дрібні промисловці і такі, що живуть з денної або тижневої платні, ці особи тільки з важних причин, стверджених предсідником окружного суду. Коли хто ухиляється від сповнювання обовязків члена розємчого уряду без важної причини, підлягає карі до 100 золотих, яку то кару вирішує остаточно городський суд. Кари стягають в адміністраційнім порядку і вони вливають до каси повітового комунального союзу (Арт. 3.).

Розємчий уряд ділає на внесення одної або обох сторін, в останньому випадку, коли обі сторони заявлять, що піддаються рішенням розємчого уряду. У внеску належить докладно представити маєткові відносини довжника та їх удокументувати. Розємчий уряд має право забезпечити внесок:

1) Рішенням, що управнює до внесення аднотації до гіпотечного виказу у випадку, коли вірительність є вписана до гіпотеки та

2) Рішенням, що управнює до жадання стримати переведення вже визначеної примусової продажі маєтку довжника, оскільки зложені докази обосновують обставини, наведені у внеску. (Арт. 5.).

По зложенні внеску уряд завізве сторони на розправу із загрозою, що нестављення не здержує розправи і видання рішення. Розправу належить перевести по змозі до 8 днів від зложення внеску. Сторони являються самі або через повновласників, а уряд може для доходження справи переслухати свідків під присягою і без присяги, також знавців, а крім того може зарядити особисте ставлення осіб та їх переслухати під присягою. За неоправдану відсутність на розправі, за відмовлення зізнань, вияснень і доказів — може уряд накладати грошові кари до 30 золотих, від яких є відклик до 14 днів до городського суду, що рішає остаточно. Всі уряди мусять давати розємчому урядові правну допомогу. (Арт. 6.).

Розємчий уряд може засягати інформацій про господарський стан довжника і вірителя, опінії рільничої палати, хліборобських організацій або інших організацій, які вкаже розпорядок міністра справедливости в порозумінні з іншими міністрами (як в арт. 3). Довжник є обовязаний під загрозою відкинення внеску предложити особі, визначеній через згадані установи книги, рахунки, кореспонденцію і все, що стверджує його господарський стан. (Арт. 7.).

(Докінчення буде.)

## Два політичні процеси

### Процес ОУН у Львові.

5. вересня у львівському суді присяглих починається розправа проти учасників зїзду ОУН: Зенона Пеленського, Ос. Бойдуника, Юл. Васіяна, Ст. Ленковського, Ол. Бабія та Евг. Зибликевича.

Всі обвинувачені (крім Е. Зибликевича) сидять у тюрмі від жовтня м. р. Зен. Пеленського засудили були вже на три роки вязниці у звязку з нападом на почт. віз біля Бібрки.

Боронитимуть адвокати: д-р Ст. Біляк, д-р Л. Ганкевич, д-р Ос. Назарук, д-р В. Старосольський та д-р Ст. Шухевич.

### Процес УВО в Рівному.

5. вересня у рівенському окр. суді починається розправа проти Ст. Семенюка та 42 українців із Рівенщини, обвинувачених у приналежности до УВО та протидержавній діяльности. Обвинувачених арештували ще в 1930 р. і деякі з них сидять увесь той час у тюрмі. Деяких випустили за більшою кавцією, одначе опісля їх знову арештували. Боронитимуть обвинувачених адвокати: д-р В. Загайкевич, д-р Ст. Біляк і д-р С. Ладика.

## ОСТАННІ ВІСТИ

### АМЕРИКА ПРОТИ НІМЕЦЬКИХ ЗБРОЄНЬ.

БЕРЛІН, 2. 9. ПАТ. Бюро Вольфа повідомляє, що одна особа з відповідальних урядових кол заявила, що Америка заінтересована передовсім в обмеженні зброєнь. Кожний виступ Німеччини за скріпленням зброєнь мусить у Вашингтоні викликати некорисне враження. Не пересуджуючи справи обмежень накинених Німеччині версайським трактатом, Вашингтон заявляє, що парітет треба осягнути шляхом поправи взаємин між народами континенту.

### АВТОБУСОВА КАТАСТРОФА.

На шляху зі Львова до Перемишля за Мостисками перевернувся в рів автобус підприємства „Автоекспрес". Згинув шоферів помічник Енґель і жінка шевця з Перемишля Панцера. Шофер Секерський вискочив в ост. хвилині, тому був лише легко ранений. Секерського арештували, бо подорожні зізнали, що він передав керму авта Енглеві (який не мав права кермувати автом), щоби переспатися. Арештували теж власника автобуса Хаїма Жупника. Кажуть теж, що причиною катастрофи був вибух у моторі.

### ВСІ КОПАЛЬНІ СТРАЙКУЮТЬ.

БОРИСЛАВ, 2. 9. ПАТ. Мин. ночі в 24. год. почався в нафтовім басейні страйк робітників. Станули всі копальні й по части рафінерії. Не страйкують робітники „Польміну" в Дрогобичі та фірми „Нафта" й „Ґазоліна", бо їх управи не знизили платень. До басейну виїхав начальник безпеки львівського воєв. уряду Соханський.

СТАНИСЛАВІВ, 2. 9. ПАТ. У нафт. басейні станиславівського воєвідства страйкують копальні в Биткові, Пасічній, Чорному Потоці (п. Надвірна), Рипнім (пов. Долина) й Уричі (пов. Стрий).

### НАПАД НА ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛЯТ.

ОПЕЛЬН, 2. 9. ПАТ. Нині в год. 20.30 кількох людей хотіло вибити шиби в польському консуляті. Поліцай хотів їх задержати та вони зранили його кількома рев. кулями. Влада здогадується, що то були гітлерівці.

—o—

## З еміґраційних справ.

### ДУШПАСТИРСЬКІ ВИЇЗДИ.

Міністерство внутрішніх справ видало окремий обіжник, яким реґулює видавання пільгових пашпортів на виїзд заграницю.

Між іншим обіжник доручає всім воєводам, щоби прихильно полагоджували прохання католицьких духовних на видачу безплатного заграничного пашпорту для виїзду в душпастирських цілях, але лише в тім випадку, коли ті прохання потвердить Центральне Душпастирське Заграничне Бюро, яке находиться під управлінням примаса Польщі.

### ВІЗОВІ ОПЛАТИ ДО АРҐЕНТИНИ.

З днем 16. липня 1932 р. арґентинський консулят у Варшаві завів зміну візових оплат. Тепер кожна особа повище 15 літ, без огляду на те чи має окремий пашпорт, чи спільний з іншою особою (чоловік і жінка) оплачує 305.60 зол (35 дол.). Зате кожна особа нижче 15 літ оплачує 43.70 зол. (5 дол.).

Передтим діти, вміщені на спільному пашпорті з родичами, не оплачували зовсім візи і тільки тоді платили 5 долярів, коли мали окремий пашпорт. Так само, якщо на одному пашпорті були дві дорослі особи (повище 15 літ), то одна з них оплачувала 35 долярів, а друга лише 30 долярів.

### ДО ЧОГО ЗДІБНА ПРОШАЧКА.

З Болехова пишуть нам про таку жахливу подію: Тому два роки одній селянці зі Скільщини пропала на відпусті в Кохавині донечка. Цього року та сама селянка була знову на відпусті в Гошові та пізнала свою дитину з випаленими очима, з якоюсь прошачкою. Мати із схвилювання зомліла. Нелюдську прошачку закували та відставили до вязниці в Болехові.

—o—

## Дужання.

**У пятницю** відпав Стібор, якого в 18 хв. поборов Торнов. Боротьба Кравзе з Каваном дала ремісовий вислід. Гарковенко поборов Колефа. Німець Дозе поборов поляка Валюшевського, Штекер Прохаску.

**У суботу борються:** Каван — Вілінґ, рішаюча, Торнов — Прохаска, Д'Олівера — Гарковенко, рішаюча: Колеф — Кравзер і Штекер — Дозе.

## НОВИНКИ



— **Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові** тревають дальше. Програма навчання обіймає всі консерваторійні предмети, так індивідуальної, як і збірної науки. Подробиці в афішах. Секретаріят урядує щоденно від год. 3—7. при вул. Шашкевича 5 і уділяє усяких інформацій. Ч. тел. 37-15. 357 2—2

— **Історична Секція Наук. Т-ва ім. Шевченка** у Львові уряджує в неділю дня 11. ц. м. в 11. год. в салі Музею НТШ. святочну Академію в честь гетьмана Івана Мазепи з таким порядком: 1) Вступне слово. 2) Реферат д-ра М. Андрусяка п. з.: „Політичне положення України за гетьманування Мазепи". 3) Реферат І. Борщака п. з.: „Мазепа — людина й історичний діяч". — Управа Секції запрошує на це свято всіх членів НТШ. Вступ вільний.

— **Музей Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові,** вул. Чарнецького 24, мав у місяці липні й серпні 118 катальогових чисел приросту до ч. 23118 включно. У поодиноких відділах прибуло предметів: археольогія 94, побутова старовина 9, етнографія 90, церковна старовина 2, історичні памятки 13, малюнки 2, рисунки 2 і 2 аль-

…дуки, репродукції 4, видівки 185, фотографії …, монети 116, медалі 2, печатки 2, фотокліші … Жертводавцями були пп.: д-р Барвінський … Белендо, Береза Я., Бих, Варзарук Л., Голо… … Л., Герус А., Дорошенко В., д-р Дмо…ський С., д-р Деркачева М., Данилович С., … хор чит. „Просвіти" у Мізуні Ст., Дя… Б., інж. Єрмолаїв М., Жизневський Ю., За… Б. і З., Купчанко К., Козак К., проф. …ський Б., д-р Крипякевич І., інж. Котар … М., Каим П., д-р Лукашевський … Кріль О., учит. Лащук П., д-р … о. Лушик ЧСВВ., радн. Лучаківський Т., д-р …вський В., през. Левицький К., дир. Монджеловський Д., Мотлюк С., Олексій Р., Почапський … інж. Сірий І., Совачева А., Ставничий, Скибський І., д-р Старосольський В., Терпливець … Фернега, маг. Фіголь Д., проф. Фотинюк Т., Цегельдовський О., Чайковський Е., радн. Чачковський Л., проф. Червак П., інж. Черник С., проф. Щедрик І., Щурат С., Янушевич Л. Управа Музею складає всім щиру подяку. Відвідувачів було 102.

— **Сусідські вломники.** В ночі з 28. на 29. VII. вломники доконали незвичайно смілого вломання до складниці кооп. в Журавні, звідки забрали всякого краму, переважно мануфактури і галянтерії приблизно на 5.000 зол. Місцевий поліційний постерунок почав шукати винуватців, але без успіху. Кооперативні службовики добули деякі інформації та звернулись з ними безпосередньо до повітової поліції в Жидачеві, яка й довела в понеділок 28. 8. ц. р. до повної ліквідації банди вломників, що обікрали складницю. Складається вона з 8 мазурів (навіть й заможних господарів) зі села Луковец біля Журавна. Характеристичні обставини: в останніх часах обікрали тут із самих громадських радних уже 10-ох і то в найбільше нахабний спосіб. Складниця віддалена ледви 20 кроків від поліційного постерунку і злодії після крадежі явно по сусідству бенкетували.



— **Ріжні вістки.** На англійськім побережжі біля Довру переходить тренінг безногий американський інвалід Чарльз Вібельман, що хоче переплисти канал Ля Манш, туди і назад; він має вже рекорд плавання 100 годин без відпочинку. — У Мароко в районі Сук-Ель-Атба відкрили нафтові поля. — Грецький парлямент приняв законопроєкт про соціяльне обезпечення. — В італійських маневрах, що відбулись цього місяця брало участь 134 воєнних кораблів і 200 літаків. — На острові св. Олени панує епідемія коклюшу; 2000 осіб (себто половина населення) занедужало; вони мають тільки одного лікаря. — Відомого кінового актора Гаррі Піля, славного боями з бандитами, ограбили справжні бандити на його яхті, що причалила до потсдамської пристані.

— **Важне для експортерів до Чехословаччини.** В бюрі Промислово-торговельної Палати можна переглядати виказ товарів вільних від валютових посвідок, які виставляє Чехословацький Народній Банк у Празі.

— **Дрібні вістки з СРСР.** У т. зв. Петергофі на території палати „Александрія" закінчують праці для будови показного воєнного містечка. Тут побудували військовий майдан для вправ, зорганізували виставу „Війна та техніка" і військове кіно. — Ленінградська прилюдна бібліотека організує виставу „15 літ диктатури пролетаріяту в освітленні радянської преси". Виставу влаштовують у Володимірськім соборі, що став власністю цієї бібліотеки. — „Правда" стверджує, що цього року в Донбасі добули менше вугілля, як у минулому. — У туринськім районі уральської області, населення внесло 1000 скарг на місцевих урядовців, що знущались над селянами: побивали їх, арештували та обкладали грошевими карами. — Біля міста Дмитрова, у середній частині проєктованого каналу Волга-Москва почали роботи; канал матиме 127 км.; треба буде викинути землі на 43 міл. кубометрів. Коли роботи дійдуть до повного розвитку — тоді треба буде 100.000 робітників. — Радянська преса нарікає постійно на бруд у ресторанах, на фабриках і у студентських домах; ніякі комісії не помагають, бо брак мила. — Цього місяця перейшов через Новосибірськ радянський селянин Коляков, що кінчить цього року свою мандрівку пішки; за 5 літ і 10 місяців перейшов він 60.000 км. Він вийшов 4. березня 1926 р. з Владивостока і перейшов Східний Сибір, Середню Росію, Кавказ, Узбекістан, Казакстан і вертається назад до Владивостока.

— **Оригінальна катастрофа літака.** Французький військовий літак, у якому було 3 старшин, вправляв біля Шартрес. На висоті 3000 м. запримітили, що нема одного старшини. Показалося, що відорвалася задна частина літака зі скорострілом, який обслуговував той старшина. Як він спадав, не вспів уже отворити легкопаду, що лежав біля нього, тому згинув.

— **Скільки кому позичила Франція.** Після війни Франція позичила ріжним державам 13 міліярдів 277 міліонів франків, а саме Китай дістав 23 міл. у 1919 р., Мадярщина 64 міл. у 1922 р., Китай 44 міл. у 1923 р., Австрія 170 міл., Бельгія 400 міл., Румунія 875 міл., Німеччина у 1924 р. 325 міл., Австрія у 1925 р. 71 міл., Болгарія 45 міл., Австрія у 1926 р. 71 міл., Польща у 1927 р. два міліярди, Мадярщина 96 міл., Туреччина у 1928 р. 770 міл., Румунія у 1929 р. 640 міл., Болгарія 130 міл., Чіле 35 міл., Німеччина два і пів міліярда, Мадярщина 60 міл., Румунія у 1931 р. 575 міл., Югославія 675 міл., Англія 250 міл., Мадярщина 354 міл., Чехословаччина у 1932 р. 600 міл.

— **Катастрофа більшовицького літака.** З Вильна повідомляють, що біля прикордонного села Чересин приключилася катастрофа більшовицького військового літака, кермованого пільотом Кальмикиновим із Мінська. Апарат при паданні перевернувся, пільот зломив собі хребет. Літак цей летів до Литви, щоби литовській владі задемонструвати новий тип перегонової машини. Литва після переговорів із СРСР. мала купити 12 таких літаків.

— **Примхи природи.** У польськім селі Вилятові, могилянського повіту, подружжю парі Ветжиковських уродився синок, що в обох очах має по два чоловички (зіниці). Тепер він має пів року і бачить зовсім добре; ці два чоловічки роблять враження вісімки намальованої на очах.

— **На місці Дантового „Пекла".** Дант змальовуючи у своїй „Божеській Комедії" пекло, взяв собі за зразок тосканську долину Лярдерелю. Тепер ту долину, де були багна та гази, використують для будови великої фабрики.

— **Зразкова чесність.** Управа льондонської книгозбірні у „Британійському Музеї" стверджує, що щораз рідше трапляються в її прилюдній читальні випадки, щоби хтось нищив книжки записками або крав із них сторінки. Не є виключене, що присутність поліцая в тій салі стане небавком зайва. Управа цієї бібліотеки дає теж телефонічні інформації ріжним особам, що працюють науково.

—o—

# З кіна.

— У Варшаві власники кін радять над тим, чи зможуть вести далі своє підприємство при тих самих цінах білетів з огляду на розпорядок президента про новий 10-відсотковий податок від білетів на дохід „фонду безробітних".

— Німецький фільмовий промисл підготовив для нового сезону 65 фільм, з чого 23 виробництва УФА.

— У Голівуді роздали, як що-року, почесну назву „стар" (зірок) 13 артистам: між ними є Рікардо Кортез, Джекі Купер, Сильвія Сидней і Борис Карлов. Зате 23 артистам відобрали цей титул; між ними є: Норма Тальмедж, Грейс Мур, Ліль Даґовер, Кляра Бов, Мері Асторґ і ін.

— Віденський маґістрат заборонив продукцію реклямової італійської фільми „Нова Італія за управи Муссолінія". В Австрії нема фільмової цензури, але маґістратові вільно забороняти фільми, які він уважає шкідливими.

— У Римі підготовляють фільму, що зобразить історію розвитку фашистівського руху.

— У Голівуді фільмують архитвір Фльобера „Мадам Боварі".

— Китайський уряд звернувся до фірми „Парамавнт" знищити всі копії „Шанхайського експресу", бо вони ображають національні почування китайців. Уряд погрожує, що зачинить китайський ринок для всіх фільм виробництва „Парамавнт".

—o—

# Дописи.

БУРШТИН. **(Фестин „Рідної Школи").** Дня 21. серпня ц. р. відбувся великий фестин у містечку Бурштині, улаждений за ініціятивою місцевого Кружка „Рідної Школи" при співучасти Філії Т-ва „Просвіта". Чудова погода і добірна програма фестину стягнули великі маси народу з Бурштина й околиці. Переважну часть програми, як вільноручні й ритмічні вправи, вежі і національні танки, виконали вдатно учениці вселюдної школи „Р. Ш." з Рогатина. Малі хлопці зі Сернок Гор. пописувалися вправами шабельками, а соколиці з Рогатина виконали по мистецьки ріжно скомбіновані вежі. Увесь час приграівала на дутих інструментах читальняна оркестра з Рогатина. Гарно прикрашена площа, зразковий лад і порядок творили гармонійний достріій до цілости фестину. Це завдячити треба в головній мірі деяким рухливим членам Старшини Кружка „Рідної Школи" в Бурштині, як голові п. Степанові Будному, ковальському майстрові, заст. голови п. Теодорові Мрочкові, артистично-слюсарському майстрові і секретареві Кружка п. Володимирові Ховзицеві. Особливож п. Теодор Мрочко, бувший Січовий Стрілець, тепер артистично-будівельний майстер слюсарський в Бурштині, не жалує свого труду й часу і де лиш може, здобуває фонди для „Рідної Школи". Із згаданого фестину одержала „Рідна Школа" дві третини в сумі 300 зол., решту передано на освітні ціли філії „Просвіти" в Бурштині. Честь і дяка бурштинським майстрам Ст. Будному і Т. Мрочкові, що так примірно працюють для добра свого народу, а „Рідну Школу" кладуть на першому місці між народніми установами. — **М. В.**

БРОДИ. **(Просвітно-культурна праця в повіті. — Кружок „Рідної Школи" в Бродах. — Діточий садок. — Попис. — Відчитова секція при філії „Просвіти").** Кріза, яка підтяла не тільки матеріяльні можливости просвітно-культурної праці в повіті, але вплинула пригноблююча також на психіку широких кол громадянства, не вбила наших товариств, навпаки: просвітно-культурне життя в повіті йде вперед. — Кружок „Рідної Школи" у Бродах в останніх місяцях оживив свою діяльність, впливаючи не тільки на основання кількох нових Кружків „Р. Ш." в повіті, але й поширюючи свою діяльність на терені міста Бродів. Тому, що довший час ніяке товариство в Бродах не давало театральних вистав, основав Кружок „Р. Ш." драматичну секцію, яка під проводом п-і Левицької поставила зовсім удатно комедію „Трьох до вибору". Дохід з вистави обернено на основання діточого садку в Бродах, який пройшов з повним успіхом. Діточий садок основано на час ферій від 1. 7. до 20. 8. ц. р. і ведено в реальности Товариства „Українська Повітова Бурса". Дітей вписалося около 50, а ходило до садку значно більше, бо багато дітей приходило не вписаних. Учителькою в садку була п. Стефа Захарчуківна. Багато праці в організацію садку вложила п-і Левицька і п-і Панасова. — Видатність праці в садку виявив діточий попис, який виведено силами дітей зі садку під проводом пп. Стефи Захарчуківної і мец. Левицької. Попис відбувся дня 21. 8. ц. р. Зложилися на нього хорові співи, декламації, національні танки й одноактова штучка „Лісова казка". Часть декоративна, строї казочних істот, гномів, русалок і т. д. були виконані помислово й гарно. Деякі танки були захоплюючі (Козачок у дві пари). Найбільше радости викликав танок 4-літнього Зеня і 3-літньої Лялі. Декламації і співи були підібрані вдачно. На жаль, публики на пописі було менше, як можна було сподіватися. Крім пп. Стефи Захарчуківної і Левицької до вдачного виведення програми причинилися пп. Данка Левицька (фортепян) і п. Осип Сидор (скрипка), які дали музичний супровід до співів і танців. Зазначити треба, що діточий садок у Бродах — це перший удачно переведений садок у Брідщині взагалі. Є надія, що за прикладом Бродів підуть у слідуючім році інші місцевости в повіті. — Філія „Просвіти" в Бродах, яка в цьому році оживила свою діяльність, зробила недавно важний крок, аби поставити освітню працю на належну висоту. Заходом виділу філії основано дня 29. 8. освітньо-викладову секцію при філії під проводом о. Клепарчука. Завданням секції давати по читальнях у повіті відчити з усіх ділянок знання. До праці зголосилося около 20 осіб, інтелігентів і студентів, так, що освітня праця в повіті повинна набрати відтепер поважного змісту

—o—

# СПОРТ.

**НЕДІЛЬНІ ЗМАГАННЯ.**

**Копаний мяч.**

В неділю 4. ц. м. розіграє **Україна** тов. змагання з **Лехією.** Змагання відбудуться на грищі 40. п. п. (Погулянка). Початок: год. 11. передпол.

В год. 16.15 відбудуться на грищі Гасмонеї відплатні змагання за мистецтво У. С. С. між **Чорноморцями** й **УРСК.**

Лігова **Погонь** розіграє змагання за мистецтво Ліги на своєму грищі з Легією.

**Краєві пливацькі змагання.**

Краєві пливацькі змагання відбудуться в суботу 3. і в неділю 4. ц. м. на „Світезі"; в оба дні в год. 16, а не 15.30, як було початково подано. Вступ 30 і 80 сот. Зголошених до змагань є 27, одначе бракує обох Юрійчуків (один сидить у тюрмі).

—o—

# Нові книжки й журнали.

**КНИЖКИ.**

**Henryk Ignacy Lubieński: „DROGA NA WSCHOD RZYMU".** Warszawa, 1932.

**ЖУРНАЛИ.**

**ХЛІБОРОБСЬКИЙ ШЛЯХ,** місячник. Ч. IX. вересень, Львів 1932. Зміст: К. Гладилович: Ідеольогія гетьманців; Т. Коструба: Гетьман Іван Скоропадський; О. Шаповал: Чи знов Біла Церква?; В. Коростовець: З гетьманської акції в Англії.

**СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР,** орган Краєвого господарського Т-ва „Сільський Господар". Річник XVIII. Число 17. Львів, 1. вересня 1932.

**НОТИ.**

**ТЕЧЕ ВОДА В СИНЄ МОРЕ** на мужеський хор. Слова Шевченка. Музика Я. Смеречинського.

**МЕНІ ОДНАКОВО,** мужеський хор. Слова Шевченка, музика Я. Смеречинського.

## Виказ внутрішньої позички

**на санацію Т-ва „Просвіта" з Кракова.**

Тому що в поодиноких виказах з Кракова зайшли деякі похибки в назвах осіб, що зложили заяви на внутрішню позичку Т-ва „Просвіта", подаемо отсим справлений виказ осіб, що декларували відповідні квоти в золотих: Авдикович Осип 10, Матіяшевський Лука 5, Давидович Антін 5, Дудич Теодор 20, Рудавський Василь 20, Налисник Іван 20, Ропяник Прокіп 5, Шухевич Павло 25, д-р Малецький Олександер 25, Шарий Михайло 20, Добрянський Софрон 20, Новосільський Михайло 20, Сквіртнянський Іван старший 20, Сквіртнянський Іван молодший 20, Ковалик Андрій 10, Солчаник Осип 20, Целевич Осип 10, Гаврилюк Катруся 3, Наконечна Юля 5, Семаківський Теодор 1, Н. Н. 10, Ярош Володимир 60, Царевич Омелько 60, Кіщак Василь 10, Манастирський Михайло 1, Дубицький Н. 1. Разом декларовано квоту 426 зол. На це вплачено 325 зол.

## Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 2. IX. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·60 зол., за літру молока 17—18 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яець 3·40—3·50 зол.

**Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.**

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Великий Міський Театр.**
Від 3-го до 6-го вересня, год. 7.30 веч. „Горячка нафти" америк. песа.

**Цирк Станевських, площа Бема.**
Щодня атракційна вистава, початок в год. 8.30 веч. У суботу та неділю по дві вистави: в 4. год. попол. і в 8.30 веч.

**Спортовий цирк при вул. Пелчинській на площі біля Тенісового Т-ва.**
Щодня дужання атлетів. Початок в год. 8.30 веч.

## Кіна.

**АПОЛЬО:** „Острів тайн".
**АТЛЯНТІК (давніше Лев) нечинне.**
**КАСІНО:** „Бродяга" (Льоренс Тібет).
**КОЛІСЕЙ:** „Переживання одної ночі". та ревія „Коли Ксавера хоче кавалїра".
**КОПЕРНИК:** „Кон і Келлі в Голівуд".
**МАРУСЕНЬКА:** „Кон і Келлі в Голівуд".
**МІРАЖ:** Пат і Патахон, Льорель і Гарді (Олімпіяда сміху).
**ОАЗА:** „Втікач".
**ПАЛЯС:** „Любимець богів" (Ольга Чехова, Еміль Янінгс).
**ПАН:** „Плян В".
**ПАСАЖ:** „Гарольд держися!" (Гарольд Льойд).
**ПРОМІНЬ:** „Гра филь".
**СОНЦЕ:** Підчас ферій нечинне.
**СТИЛЕВЕ:** „Ц. к. фельдмаршал" (Власта Буріян).
**УТІХА:** Гари Піль — „Пригода у нічнім експресі".
**ХИМЕРА:** „Три стріли".

## Закордонне радіо.

**Неділя, 4. вересня 1932.**

**Ляйпціґ** (259,3) 11.30 Бахова кантата, **Братислава** (278,8) 11.00 Концерт, 17.50 Скрипка, 20.00 Легка музика, 22.25 Циг. музика, **Бреслав** (325) 20.00 Академія в честь Г. Гавптмана, **Мілано** (331,4) 12.30 Поп. музика, 20.30 „Маджоліта Венеціяна" оп. Сельваджія, **Гельсінґфорс** (368,1) 16.00 Хор, 17.35 Спів, **Гамбурґ** (372,2) 20.00 Вечір німецьких мистців, **Берлін** (419) 20.00 „Дас Зонтагскіід" оп. Мілекера, **Стокгольм** (435,4) 20.20 Ґріґів вечір, **Рим** (441,2) 10.15 Рел. музика, 20.45 „Ль'Аманте Нуова" оп. Остадія, **Прага** (488,6) 18.00 „Паломництво св. Якова" авд., 21.00 Концерт, **Брюселя** (509,3) 21.00 Поп. фр. пісні, 21.45 „Ле Мускетер о Кувен" оп. Варнея, **Відень** (517,2) 11.00 Концерт, **Харків** (937,5) 10.00, Концерт для робітників, 11.00 Для дітей, 12.15, Концерт, 15.00 Українська музика, 16.35 Концерт-естрада.

**Понеділок, 5. вересня 1932.**

**Кенігсберґ** (217,1) 21.10 „Катерина з Гайльброну" др. Кляйста, муз. Вебера, **Ляйпціґ** (259,3) 20.00 „Ацис і Галятея" ораторія Генделя, **Братислава** (278,8) 14.30 Концерт, 19.00 Спів, 19.20 Легка музика, 22.20 Попул. музика, **Брно** (341,7) 20.30 „Огар" оп. для дітей, **Рим** (441,2) 17.30 Концерт, **Прага** (488,6) 19.00 Попул. пісні, **Відень** (517,2) 19.00 „Дон Карльос" оп. Вердія, **Будапешт** (550,5) 17.20 Циг. орхестра, 20.45 Ґріґів вечір, **Харків** (937,5) 10.00 Концерт для робітників, 14.30, 16.35 Концерт для молоді, 18.15 Орхестра, солісти, 24.00 Комунікати, виїмки із звук. фільм.

## ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

**Неділя, 4. вересня 1932.**

11.45 Свято жнив у Ловічі, 12.30 Метеорольоґічний комунікат, 12.35 Орхестра, 12.55 Боротьба з нещасливими випадками при праці, 13.10 Муз. поранок, 14.00 Хора Банґа відч., 14.15, 14.55, 15.35 Ловіцька капеля, 14.30 Метеор.-хліборобський комунікат, 14.35 Як віджинляти худобу в околицях навіщених ржою, 15.05 Старання хлібороба підчас засівів, 15.40 Радіотижневик для молоді „Що чувати в світі", 15.53 „Вечір у Зоольозі" оп. для дітей, 16.05 Ґрамофон і Сільва рерум, 16.45 Приємні та пожиточні вістки, 17.00 Солісти, 18.00 Табличка множення, фейл., 18.20 Танкова музика, 18.55 „Віляпівська баляда" звук. фейл., 19.10 Всячина, 19.30 Комунікат т-ва заохоти плекання коней, 19.35 Літер. авдиція, 19.50 Ґрамофон, 20.00, 21.00 Концерт (орхестра, скрипка), 20.45 По літах, новеля Коссак-Щуцької, 21.50 Спортові вістки зі Львова, 21.52 Спортові вістки з Кракова, Катовиць, Вильна, Лодзі, Варшави, 22.00, 22.50 Танкова музика, 22.40 Комунікати, 22.45 Спорт. вістки з Варшави.

**Понеділок, 5. вересня 1932.**

11.58 Час, 12.10 Огляд преси, 12.20, 12.45, 15.10 Ґрамофон, 15.00 Госп. комунікат, 15.30 Комунікаційний огляд, 15.40 Ґрамофон, Сільва рерум, 16.40 Балачка у фр. мові, 17.00 Оперові фантазії (орхестра), 18.00 Мар. Смолюховський, найбільший польський фізик, відч., 18.20 Танк. музика, 19.15 Всячина, 19.35, 21.50 Прес. рад. денник, 19.45 Про безборонність річей, фейл., 20.00 Нар. танці (орхестра), 20.50 Праця в Америці, фейл., 21.06 Російські рел. пісні (митр. хор), 21.55 Комунікати, 22.00 Радіо дітям, звіт, 22.10, 22.50 Танк. музика, 22.40 Спорт.

## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

**На українських матуральних курсах „Знання"**, концесіонованих львівською Кураторією, розпочинається наука для ґімназійних екстернів дня 10. вересня. — Вписи щоденно при Театинській 10. 1-2

**Управа Товариства Українська Захоронка** повідомляє, що вписи до захоронок відбуваються цілий вересень від год. 9—1. 368 1—1

**Загальні Збори Кружка „Р. Ш." в Коломиї** відбудуться дня 18. вересня 1932. в год. 1. пополудні в салі Народнього Дому зі звичайним денним порядком. На випадок недостачі комплету Збори відбудуться годину пізніше при якому-небудь числі членів з тим самим денним порядком. — **Старшина Кружка.**

**За упокій душі бл. п. д-ра Ярослава Кулачковського, завідуючого директора** Товариства взаїмних обезпечень „Дністер", відправиться поминальне богослуження в середу 7. ц. м. в год. 8-ій рано в церкві Успення Пресв. Богородиці, на котре запрошує **Дирекція Товариства взаїмн. обезп. „Дністер".** 363 1—1

**Вписи** 1) до одноріч. коед. школи купецького пригот. з правом прилюд.; 2) на 1-річ. і 5-міс. торговельні курси; 3) на курси стенографії та писання на машинах. Приймає та уділює всяких інформацій **Наукове Заведення З. Ольшевського**, Львів, Шимоновичів ч. 9. У школі купецького пригот. зворот оплати за дітей функціонарів державних комун. та військових. Знижки залізничі та трамваєві. **Оплата низька.** 335 4—5

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

**ВСЕ РУХАНКОВО-СПОРТОВЕ** приладдя дістанеш найдешевше в одинокій українській спортовій кооп. **„Пласт"**, Львів, Городецька 95. 175 x

**МІСЦЕ** лікаря з мешканням до заміни в більшім місті недалеко Львова. Адм. „Діла" Д-р Х. 361 2—4

**СТАРША** чесна жінка шукає місця господині. Львів, Янівська 48, у п. Никитишин. 369 1—1

**ПРИЙМУ** на станцію учениці або учеників. Добірний харч і материнська опіка. Станція дешева. Чарнецького 26, **Кордасевичева.** 364 1—1

**ТОРБИНКИ** жіночі зі шкіри — великий вибір — найдешевше в робітні римарсько-галянтерійній **М. Барера, вул. Сикстуська 2.** 370 1—33

**ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ** Й. Гіршшпрунга, Личаківська 34. — **Вписи на:** а) одноріччний торговельний курс для молоді, б) пятимісячний торг. курс для дорослих, в) курси стенографії, писання на машинах, — відбуваються щоденно від 10-ої до 12-ої та від 4-ої до 7-ої. 323 4—4

**ПРИЙМУ** учеників (-ць) на станцію, дешево, горішній Личаків. Відомість: Войтіха 2а, І. пов. м. 6.

## ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

РЕНТҐЕНОЛЬОҐ
**Д-р Людв. Ляндес-Ляйнерова**
ПОВЕРНУЛА
ЛЬВІВ, ЛОЗІНСЬКОГО 9, ТЕЛ. 55-50
(апарат перен.).

**ПЕРШИЙ**
концесіонований міністерством
**НОВОЧАСНИЙ КУРС КРОЮ І ШИТТЯ ТА ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА,**
ведений першорядними, фаховими силами, з правом видавання свідоцтв, приймає кандидатки від 17 років.
Вписи щоденно до **20-го вересня** ц. р. Ціни помірковані. Догідні сплати. Учениці з провінції приймає з цілим утриманням:
**МАРІЯ ПІСАРСЬКА,**
**Львів, Сташіца 8, II. пов.** x

**Добірне горішньо-шлеське**
**ВУГІЛЛЯ.**
Букове дерево сухе на 4 рубане доставляє
**НАРОДНА ТОРГОВЛЯ, ЛЬВІВ.**
Замовлення приймає Бюро **ЛЬВІВ, РИНОК 36, II. ПОВ., Тел. 96-85.**
та всі 4 львівські склади, а саме: **I) Ринок 36, II) вул. Личаківська 155, III) пл. Більчевського 3 та IV) вул. Городецька 23.**
Власні склади вугілля та дерева на залізничім двірці.

## Шкільні книжки подешевіли.

Користайте з нагоди і робіть замовлення в учительськім видавництві
**М. МАТВІЙЧУКА, Львів, Бляхарська 8, I. канц. д-ра Евина.**

У видавництві М. Матвійчука можна купити всі книжки і метод. підручники в українській і польській мові, також дічточі видання апробовані. Зокрема поручаємо:

**ПЕРШУ КНИЖЕЧКУ,** буквар для I. кляси укладу Матвійчука, **ціна знижена** 2.10 зол. **МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК ДО НАВЧАННЯ** перших початків українського письма Матвійчука, **ціна зниж.** 2 зол. **МЕТОДИКА СТИЛЮ** Б. Заклинського, ціна 3.80 зол. **РУЧНА ПРАЦЯ** Андруховича, **ціна зниж.** 1.60 зол. **ІСТОРІЯ ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ, ціна зниж.** 2 зол. **РУХОМІ АЗБУКИ** друковані, формат більший: а) українські 4 зол., польські 3.60 зол., польські писані 4 зол. **ОБРАЗИ:** а) до науки поглядової, формат 28×36 цм. підклеєні 22 штуки, ціна 22 зол., б) зоольоґічні, форм. 36×41 цм. комплет 50 штук 45 зол., в) зоольоґічні (звірята, птахи, гади риби, мотилі, комахи і т. п.) форм. 41×33 цм., комплет 27 штук 8 зол., г) ботанічні (всі рослини і гриби) форм. 36×42 цм., комплет 42 штуки 12 зол. **МОНЕТИ ПОЛЬСЬКІ** до витинання 1 тузин 1 зол. **ГОДИННИКИ ТЕКТУРОВІ** до науки поглядової 10 штук 2 зол. Кошти пересилки при більших замовленнях покриваю сам. При менших надіслати 1 зол. **Адреса замовлень:**

**М. МАТВІЙЧУК,**
**ЛЬВІВ, УЛ. БЛЯХАРСЬКА Ч. 8, I. ПОВ.**
367 1—2

**Присилайте передплату!**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.